

Ny trafostasjon og oppgradering av høyspentnettet i Važželeahki (Sandnesdalen) i Sør-Varanger

KU for reindriftnæringen

Geir Arnesen og Ariane Karlsen

Anbefalt referanse:

Arnesen G., og Karlsen, A 2026. Ny trafostasjon og oppgradering av høyspentnettet i Važželeahki (Sandnesdalen) i Sør-Varanger, KU for reindriftsnæringen. Sállir rapport 56. 37 s.

Nøkkelord:

Øst-Finnmark, kraftlinje, samisk reindrift, anleggsarbeid, reinbeite

Prosjektnummer:

183

Tilgjengelighet:

Åpen

Bilde på forsiden:

Spissen av Tømmerneset og Skogerøya (Sállan). Varangerhalvøya skimtes i bakgrunnen Foto: Geir Arnesen

Oppdragsgiver/kontaktperson:

Statnett

Prosjektansvarlig hos Sállir natur AS:

Geir Arnesen

Kvalitetsjekk av:

Ariane Karlsen

Sammendrag:

Det planlegges ny transformatorstasjon nær munningen av Važželeahki (Sandnesdalen) i Sør-Varanger. Det planlegges også nye kraftlinjer som går parallelt med dagens linje fra møte mellom Skogfosslinja og Varangerlinja og ca 1,3 km nordover herfra. Fra dette punkt planlegges en ca 350 meter lang grøft med jordkabler ned til transformatorstasjonen som lokaliseres i et gammelt masseuttak ved veien i dalen. Anlegget ligger i et areal som brukes til spredt vinterbeite av distrikt 4/5B og til spredt sommerbeite av distrikt 5A. Arealet ligger også innenfor kalvingslandet til distrikt 5A, og noen simler kalver nær anleggsområdet. Verdien til området vurderes å ligge i øvre intervall av middels verdi for reindrift. I anleggsfasen som antas å vare i ca to år vil det bli forstyrrelser for rein på beite, både vinter, vår (kalving) og sommer. Reinbeitedistriktene har en betydelig belastning fra eksisterende tiltak på grunn av Sør-Varanger gruver, Forsvarets virksomhet, veier og traséer som øker tilgjengeligheten til fjellområder, samt fra turgåing og turisme i Sandnesdalen og ved Sandnes samt flere andre steder. Virkningene fra eksisterende tiltak er ulike typer forstyrrelser fra maskiner og kjøretøy og tallrike møter mellom folk og rein som fører til avvikende adferd under beite. Påvirkningen i anleggsfasen vurderes å ha kategori forringet/sterkt forringet. I driftsfasen vil det bli en tilstand som ligner på nåværende situasjon (0-alternativet). Det vil riktignok være tre parallelle kraftlinjer i stedet for én, ute i terrenget, men dette antas å ha kun en ubetydelig negativ påvirkning sammenlignet med dagens situasjon. Konklusjonen er stor negativ konsekvensgrad i anleggsfasen og ubetydelig negativ konsekvensgrad i driftsfase. Begge de berørte distriktene vurderes å ha en betydelig samlet belastning av tidligere og planlagte inngrep samt fra folk i fjellet, turisme og rovdyr.

Forord

I forbindelse med planlagt etablering av transformatorstasjon og nye kraftlinjer ved Važželeahki (Sandnesdalen), har Sállir natur utført en konsekvensutredning av tema reindrift. Oppdraget var gitt av Statnett til COWI og Sállir natur har vært underleverandør til COWI. De to berørte distriktene er 5A Beacheveai/Pasvik og 4/5B Sállan/Cizašnjárga - Skogerøya/Spurvneset. De to distriktene ble intervjuet hver for seg i fysiske møter. Fra distrikt 5A møtte distriktsleder Egil Kalliainen og fra distrikt 4/5B møtte distriktsleder Atle Magga samt Ulf-Egil Magga. De oppmøtte takkes for detaljerte beskrivelser av sin drift. Elin Magga takkes spesielt for å ha vært kontaktperson for distrikt 4/5B og for detaljerte tilbakemeldinger til rapporten. Statnett og COWI takkes også for gode beskrivelser av utbyggingsplanene og gjennomføring.

Sállir natur sin reindrifsfaglige kompetanse er uformell. Kompetansen er opparbeidet gjennom langvarig samarbeid med Harald Sletten. Han startet sin karriere som reingjeter før han tok formell utdanning og arbeidet som reindriftsagronom i Nord-Trøndelag i 18 år. Sállir natur har utført en rekke utredninger for reindriftnæringen i samarbeid med Sletten. Han fungerte som en mentor og bidro i stor grad til at Sállir natur kunne bygge opp egen kompetanse. Samarbeidet har omfattet alle deler av det å gjøre en slik utredning fra forarbeid, intervjuer, utarbeidelse av kartillustrasjoner og skriftlige beskrivelser. Etter 2022 har Sállir natur kun utført reindriftsutredninger ved hjelp av interne ressurser.

Tufjord 23. juni 2026

Innhold

1	INNLEDNING	5
1.1	GENERELT OM SAMISK REINDRIFT	5
1.2	UTBYGGINGSPLANENE	6
1.3	UTBYGGINGALTERNATIVER OG 0-ALTERNATIVET	7
1.4	INFLUENSOMRÅDET	7
2	METODE	9
2.1	GENERELL METODIKK	9
2.2	OVERORDNEDE MÅL OG FORHOLDET TIL LOVVERKET	9
2.3	VURDERING AV VERDI	9
2.4	TILTAKETS PÅVIRKNING	10
2.5	VURDERING AV KONSEKVENSS	12
2.6	DATAGRUNNLAG	14
2.7	PRESISERINGER AV ORD OG UTTRYKK	14
3	RESULTATER	16
3.1	NATURGITTE FORHOLD	16
3.2	BEVEGELSESMØNSTER MELLOM ÅRSTIDSBEITER	17
3.3	FLYTTLEIER, TREKKLEIER OG OPPSAMLINGSOMRÅDER	21
3.4	ÅRSTIDSBEITER	24
3.4.1	<i>Generelt om beitekartene</i>	24
3.4.2	<i>Vårbeiter og kalvingsland</i>	24
3.4.3	<i>Sommerbeiter</i>	26
3.4.4	<i>Høstbeiter og høstvinterbeiter</i>	27
3.4.5	<i>Vinterbeiter</i>	27
3.5	GENERELL VERDIVURDERING FOR REINDRIFT OG INNDELING I DELOMRÅDER	28
3.6	SAMLET BELASTNING FOR REINBEITEDISTRIKTENE	29
3.6.1	<i>Forstyrrelser i forbindelse med organisert aktivitet, installasjoner og tiltak</i>	29
3.6.2	<i>Andre forstyrrelser</i>	31
3.7	PÅVIRKNING AV TILTAKET PÅ REINDRIFT	33
3.7.1	<i>Anleggsfase</i>	33
3.7.2	<i>Driftsfase</i>	34
3.8	BEREGNING AV KONSEKVENSS	34
4	MULIGHET FOR AVBØTENDE TILTAK	35
4.1	KOMMUNIKASJON	35
4.2	ANDRE AVBØTENDE TILTAK	35
5	KILDER	37

1 Innledning

1.1 Generelt om samisk reindrift

Følgende tekst er hentet fra veilederen Reindrift – Konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven (reindrift.no) og gir en god introduksjon til reindriftenes særstilling i norsk forvaltning og de generelle utfordringene som reindriften har per i dag:

"Reindriften har alltid vært oppfattet og akseptert som en helt spesiell samisk næring. Selv om næringen er liten i nasjonal målestokk, har den stor betydning i samisk og lokal sammenheng. Reindriften er derfor en viktig del av det materielle grunnlaget for samisk kultur. Reindriften som næring har mange positive elementer i seg. Den representerer i utgangspunktet en god og fornuftig ressursutnyttelse i marginale fjell- og utmarksområder. Den bidrar til næringsmessig mangfold, og den bidrar til ivaretagelse og en utvikling av den samiske kulturen. Reindriften som næring, kultur og livsform er på mange måter unik både i nasjonal og internasjonal sammenheng. Den fortjener derfor positiv oppmerksomhet og fokus på tiltak som gjør at næringen kan sikres, utvikles og styrkes.

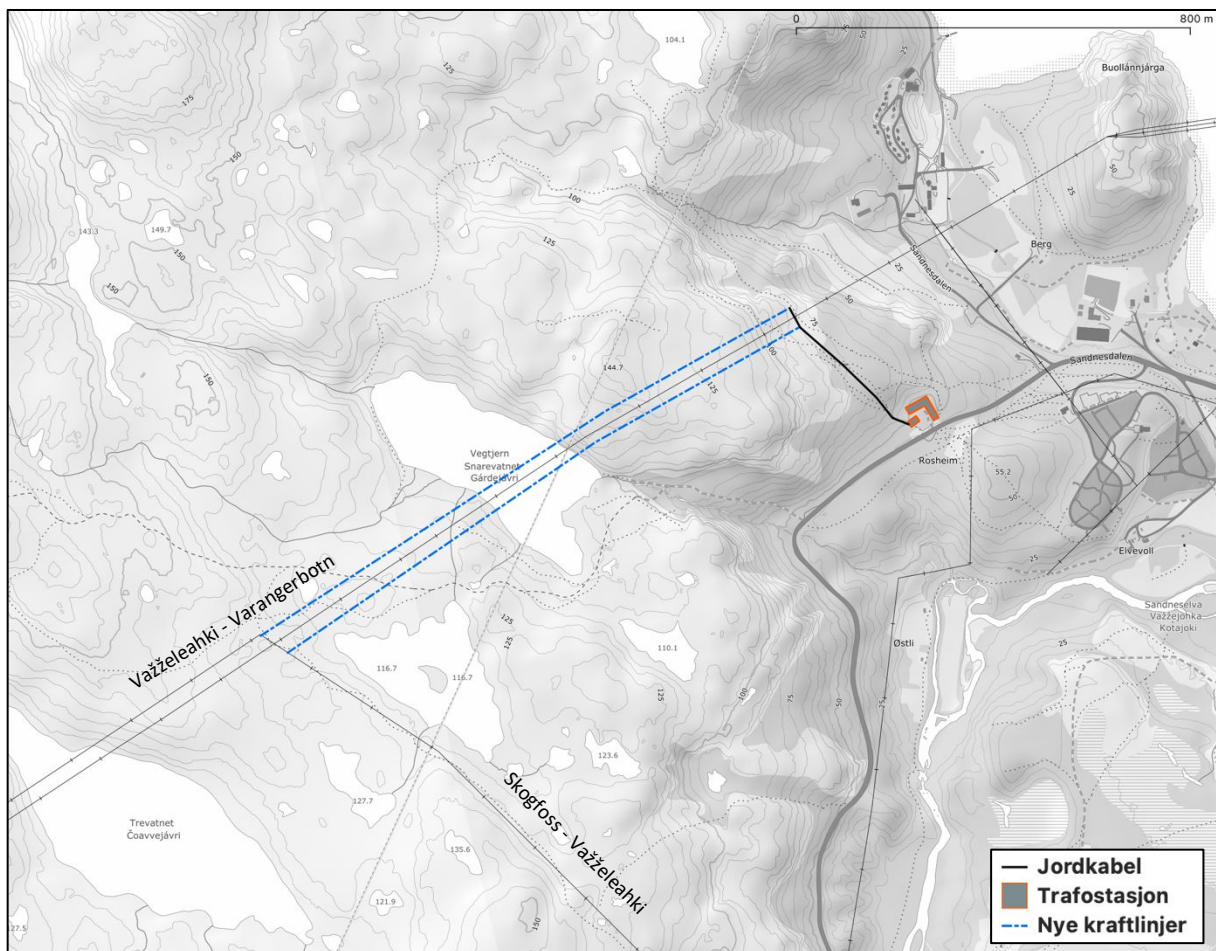
Reindriftenes største utfordring på lang sikt er å sikre reindriftenes arealer. Dette er en betydelig utfordring med tanke på at reindriften er en særlig arealavhengig næring, og at inngrep og uro innenfor reinbeiteområdene har økt betydelig de siste årene. Det er en politisk målsetting å forsterke innsatsen for å få redusert dette problemet. For å lykkes med å sikre det materielle grunnlaget for samisk kultur er felles virkelighetsforståelse og samhandling mellom de ulike aktørene en avgjørende forutsetning. Dette krever et høyt kunnskapsnivå hos politikere, myndigheter og tiltakshavere når det gjelder de ulike sidene ved reindriften, og om endringsprosesser og årsaksforhold."

Til dette kan en legge til at samisk reindrift er basert på at en følger reinens naturlige vandringsmønster. Det gjør det mulig at en relativt liten gruppe utøvere kan håndtere en flokk med semi-domestiserte rein. Dersom man må drive via traséer reinen normalt ikke vil vandre, slik som topografisk uegnede områder eller gjennom arealer med mye trafikk av folk, medfører dette et vesentlig større behov for ressurser.

For å kunne drive i dagens samfunn, ser en derfor ofte at reindriften må bruke tiltak som samling med helikopter, transport av rein med lastebiler, og at større og større deler av drifta må skje innenfor gjerder. Dette er trekk som i utgangspunktet ikke er forenlig med tradisjonell samisk reindrift, og fjernt fra den samiske kulturutøvelsen som reindriften er uløselig knyttet til. En må regne med at også samisk reindrift utvikler seg over tid og tilpasser seg samtiden, så det er en balanse her som kan være vanskelig. Det går imidlertid et ganske klart skille mellom det som kalles «farming» der store deler av driften foregår innenfor gjerder, og samisk reindrift der reinen i stor grad beveger seg fritt. Det er viktig å presisere at konsekvenser som fører til at siidaandelene og reinbeitedistriktene har blitt tvunget over på en driftsform som i stor grad ligner farming som eneste mulighet til fortsatt drift, likestilles med at fortsatt drift ikke er mulig.

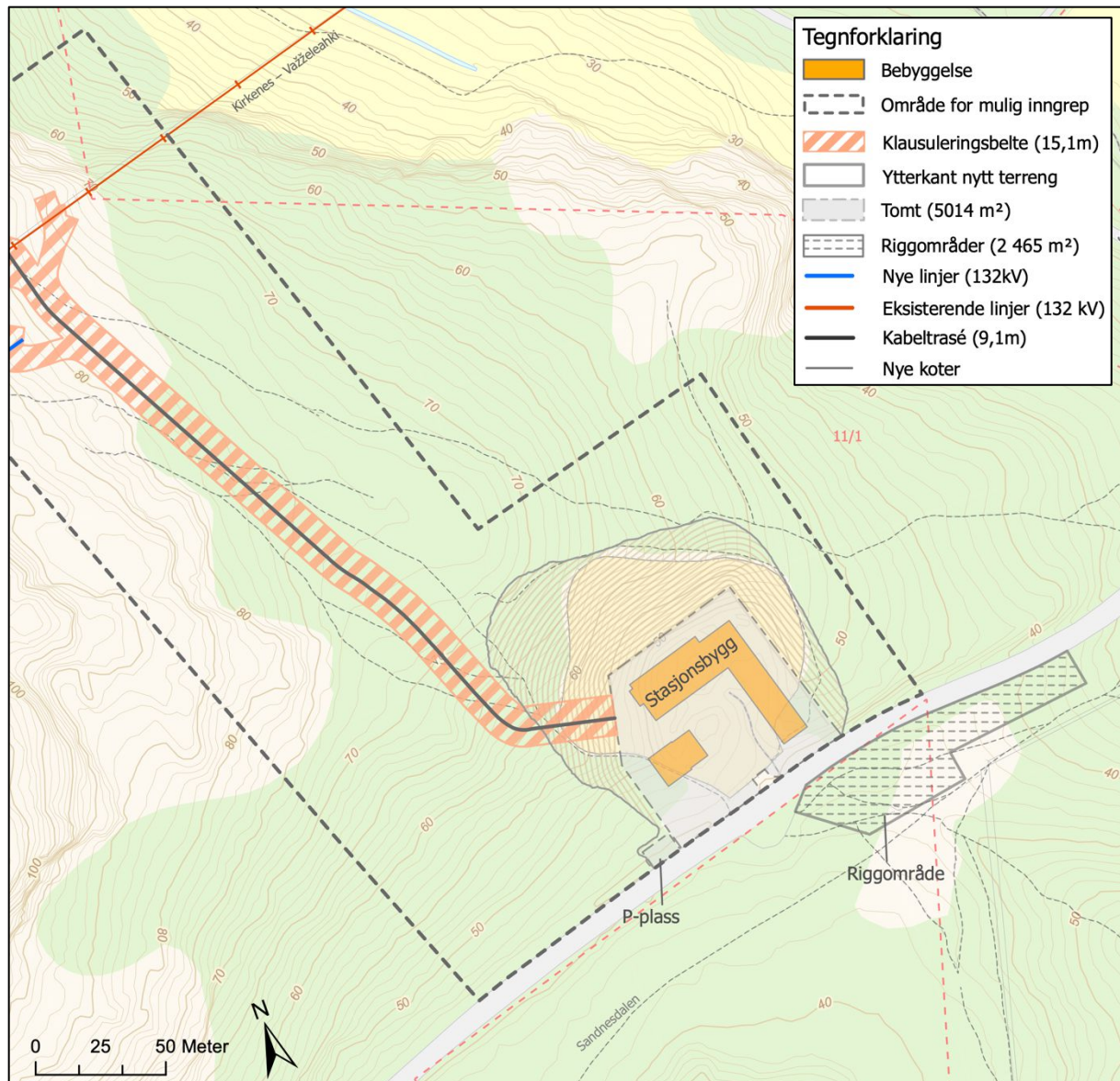
1.2 Utbyggingsplanene

Tiltaket består i å bygge en ny trafostasjon med bygningsmasse i gammelt masseuttak nederst i Važželeahki, på nordsiden av veien. Parallelt med nåværende kraftlinje vil det bli bygget to nye kraftlinjer over en strekning på snaut 1,3 km. De nye linjene går fra punktet der linja fra Skogfoss møter linja fra Varangerbotn nordøst for Čoavvejavrí (Trevatnet). Herfra går de nordøstover på begge sider av linja fra Varangerbotn og nordøstover mot et punkt i skoggrensa nordvest for den gamle plassen Rosheim. Fra dette nordøstlige punktet føres kablene i nedgravd jordkabel nedover i skogen til den nye trafostasjonen som ligger inntil veien vis a vis Rosheim. Se kartillustrasjon (Figur 1.1)

Figur 1.1 Oversikt over planlagte installasjoner. Total strekning for de nye parallelle linjene er ca 1,3 km. Jordkabelinja er ca 300 meter lang. Trafostasjonen bygges i et gammelt masseuttak som utvides noe for å få plass til nødvendige bygninger og installasjoner. Arealet rundt trafostasjonen gjerdes inn.

Selve stasjonsbygget blir plassert i et massetak og bygges i en vinkel med ca. 45 meters lengde i begge retninger. Det er nødvendig å utvide det gamle masseuttaket for å få plass til de nye bygningene. Det blir derfor et terrenginngrep rundt bygningene og det blir bratte skråninger ned mot bygningene fra alle himmelretninger, bortsett fra sørøst der veien går rett forbi. Jordkabelen kommer ned fra fjellet nordvest for den nye trafostasjonen. Det må påregnes en ca. 15 meter bred trase med forstyrrelser i forbindelse med nedgravning av jordkabel, og det blir et riggområde langs veien innover Sandvikdalen vis a vis den nye trafostasjonen. Se figur 1.2 for detaljforståelse.

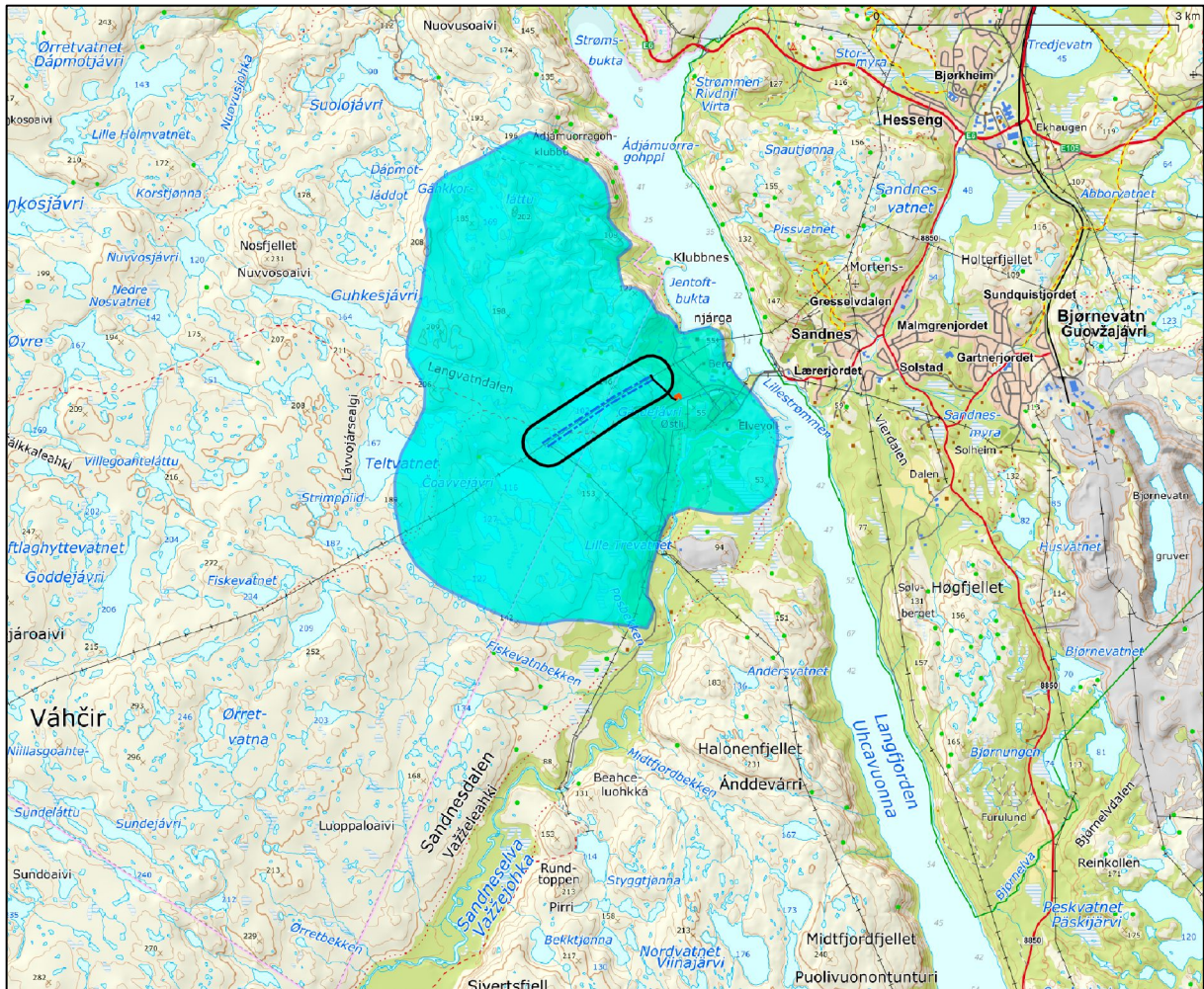
Figur 1.2 Detaljer for utbygging rundt den nye trafostasjonen i Važželeahki (Sandnesdalen). Merk at det eksisterende gamle masseuttaket blir noe utvidet slik at det blir nytt terreng i området.

1.3 Utbyggingsalternativer og 0-alternativet

Det utredes kun ett utbyggingsalternativ. 0-alternativet tilsvarer dagens situasjon i området.

1.4 Influensområdet

Influensområdet for påvirkning på reindrift er ikke et klart avgrenset areal. Tiltakene vil ha størst påvirkning i areal når simleflokken og kalvene er mest vare i mai og juni. Videre utover sommeren vil arealet for påvirkning bli noe mindre. I anleggsfasen når det er mye folk langs linja, samt maskiner, lys, lysglimt og støy er influensområdet åpenbart større enn i driftsfasen. Anleggsvirksomhet på topper i terrenget syns på langt hold og vil ha påvirkning i et større areal enn arbeid i lavereliggende terreng. I driftsfase er det først og fremst lyd og during i fuktig vær (koronastøy) som kan påvirke reinflokken. Folk som utfører tilsyn og reparasjoner vil også kunne ha en påvirkning.

Figur 1.3 Influensområdet for utbyggingen på reindrift er ikke en fast størrelse, men denne avgrensningen (turkis polygon) antyder det som trolig er nær det maksimale arealet der anleggsfasen kan tenkes å ha en påvirkning i den perioden simleflokken med kalver er mest var i byggeperioden. Det er en skjønnsmessig avgrensning basert på hvilke areal byggeaktiviteten kan være synlig fra innenfor ca 2 km avstand fra arbeidene. Det legges da til grunn at det ikke foregår byggeaktivitet i perioden 1. mai til den 30. juni som er den mest sårbare perioden. Det er antydnet at det også kan komme noe forstyrrelse lenger sørvest enn møtet mellom Skogfoss og Varangerlinja. Dette er tatt høyde for ved beregning av influensområdet. Influensområdet for driftsfasen er først og fremst knyttet til koronastøy og inspeksjoner langs den nye linja. Influensområdet for dette settes til ca 200 meter fra linja og denne bufferen er tegnet inn med svart strek.

2 Metode

2.1 Generell metodikk

I arbeidet med denne utredningen har vi benyttet både Landbruksdirektoratets veileder for konsekvensutredninger av reindrift etter plan- og bygningsloven, samt håndbok 712 «Konsekvensutredninger» fra Statens Vegvesen. Sistnevnte kom i revidert utgave i 2018 der flere sentrale tema om reindrift, som tidligere manglet, er tatt inn. Dette gjelder blant annet samlet belastning for reinbeitedistriktet, som ofte er avgjørende i utredninger av konsekvenser for reindrift. Vegvesenets håndbok 712 gir en stringent måte å utføre konsekvensanalyser på, og oppsettet for denne utredningen følger derfor denne håndboka. Selv om den primært er utarbeidet til bruk i veiprosjekter, har de fleste prinsipper vid anvendelse i konsekvensutredninger generelt. Ny metodikk er under utarbeidelse, men foreløpig ikke formelt tatt i bruk.

2.2 Overordnede mål og forholdet til lovverket

Følgende tekst er hentet fra Vegvesenets håndbok 712 (2018) og gir en del avklaringer når det gjelder reindriftenes beskyttelse, rettigheter og stilling i norsk nasjonalpolitikk:

«Reindriften i det samiske reinbeiteområdet utøves på grunnlag av rettigheter ervervet gjennom alderstidsbruk, og har beskyttelse i reindriftenes lov og øvrige lovregler. Reglene skal ses ut fra Grunnloven § 110 a og Norges folkerettslige forpliktelser gjennom ILO-konvensjon nr. 169 og artikkel 27 i FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter. Meld. St. 32 (2016–2017) Reindrift – lang tradisjon – unike muligheter, gir de nyeste føringene for reindriftenes politikken.»

2.3 Vurdering av verdi

Følgende tekst er hentet fra Vegvesenets håndbok 712 angående verdivurdering av arealer knyttet til reindrift:

«Hovedkilden til informasjon for verdisetting finnes hos reindriftenes forvaltningen (Fylkesmannen), hos kontaktpersoner for aktuelle reinbeitedistrikt og hos utøverne (siidaen). Det finnes gode kart over årstidsbeiter, kalvingsområder, trekklei, flyttlei med mer i reindriftenes kart som ligger på kartsidene (Kilden) til NIBIO. Disse kartene er ikke alltid helt oppdaterte og supplerende informasjon må derfor innhentes fra reinbeitedistriktene. Det er videre viktig å kartlegge bruken av arealene mer nøyaktig og dette gjøres ved kontakt med reinbeitedistrikt og siidaer. For vurdering av årstidsbeiter vil verdi også påvirkes av hvilken type beite som er minst tilgjengelig for utøveren (minimumsfaktor). Flytting mellom områdene skjer normalt i faste traseer og disse er derfor særlig viktig. Skillet mellom alternative og aktive flyttleier skjer ut fra lokal kunnskap og kontakt med siidaen. Noen reinbeitedistrikt har flytting med bil eller båt. I tilknytning til slik drift er det gjerne faste områder disse ankommer/forlater og det kan være viktige oppsamlingsområder og gjerdeanlegg knyttet til disse.»

Areal med verdi for reindrift vurderes og verdisettes i såkalte delområder og resultatet presenteres i et verdikart. Verdivurderingene gjøres etter følgende skala (illustrasjon hentet fra Vegvesenets håndbok 712):

Vurderingen av verdi følger kriterier listet opp i tabell 2.1

Tabell 2.1 Oversikt over hvordan verdivurderinger av delområder som er viktige for reindrift utføres. Tabellen er hentet fra Vegvesenets håndbok 712.

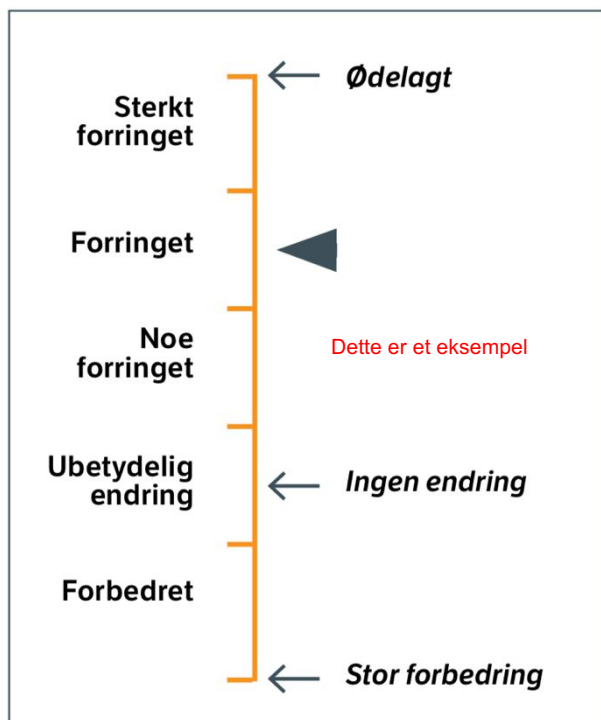
Regis- trerings- kategori	Del- kategori	Ubetyde- lig verdi	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
Reindrift	Flyttleier, trekkleier og anlegg		Gjerder og anlegg ikke i bruk	Mindre brukte trekkleier Mindre viktige gjerder og anlegg	Alternative flyttleier Trekkleier Gjerder og anlegg med alternativ	Aktive flyttleier Gjerder og anlegg uten alternativ
	Beiteområder og kalvingsområde			Mindre viktige beiteområder	Særlig viktige beiteområder	Kalvingsområder Beiteareal som er minimumsfaktor

Verdien av områder som brukes av reindriften skilles i årstidsbeiter og arealer/anlegg som brukes i forbindelse med flytting, merking og slaktning. Årstidsbeitene sammenfaller med de arealene som brukes av reindriften til beiting igjennom årstidene. Alle årstidsbeitene er i prinsippet like viktige, da ingen av dem kan unnværes. Beiteareal som er minimumsfaktor, er oftest vinterbeiter og kalvingsland. Dette er også arealer som er spesielt viktige og scorer høyt på verdiskalaen.

Flyttleier der reindriften drives i samlet flokk og trekkleier der reindriften trekker naturlig mellom områder, er også verdifulle arealer. Flyttleier står imidlertid i en særstilling og har spesiell beskyttelse i reindriften. Spesielt gjelder det flyttleier som ikke har noen alternativ rute. Også arealer som har anlegg og gjerder som er i aktiv bruk tillegges stor verdi. Arealer som ikke har noen alternativ lokalisering, får svært stor verdi.

2.4 Tiltakets påvirkning

I dette trinnet vurderes påvirkningen som tiltaket påfører de verdiene som er påvist i delområdene som er avgrenset. Endringene vurderes opp mot null-alternativet og langs en skala med fem trinn (Fig. 2.1).

Figur 2.1. Skala for vurdering av tiltakets påførte endring for delområdene. Figuren er hentet fra Vegvesenets håndbok 712 (2018).

Følgende tekst er hentet fra håndbok 712 og beskriver hvordan en vurderer alvorlighetsgraden av påvirkning fra tiltak på reindrift:

Eksempler på aktuelle påvirkninger er beslag og tap av beiteareal. Dette gjelder både fysisk, i form av støy/forstyrrelser og at beiteområder blir gjort utilgjengelige pga. skjæringer i naturlig trekklei. For vurdering av påvirkningsgrad må både arealbeslag/-tap og følgerikninger vurderes. Det kan for eksempel være inngrep i flyttlei og anlegg. Merk at reindriften fastslår retten til fritt og uhindret å drive og forflytte rein, og at det ikke er tillatt å stenge flyttlei. Det er med andre ord ikke bare stenging av flyttlei som er forbudt, men også tiltak som kan virke forstyrrende og vanskeliggjøre flyttingen. Slike tiltak krever godkjenning etter loven og vil forsterke påvirkningsgraden. Det er viktig å vurdere sumvirkning av negativ påvirkning for driftsenheten/siidaen. For reindrift er det også særlig viktig å se nye tiltak i sammenheng med eksisterende tiltak og planlagte tiltak for å vurdere den samlede virkningen. For reindrift vil det ofte kunne være særlige negative konsekvenser i anleggsfase og disse må synliggjøres.

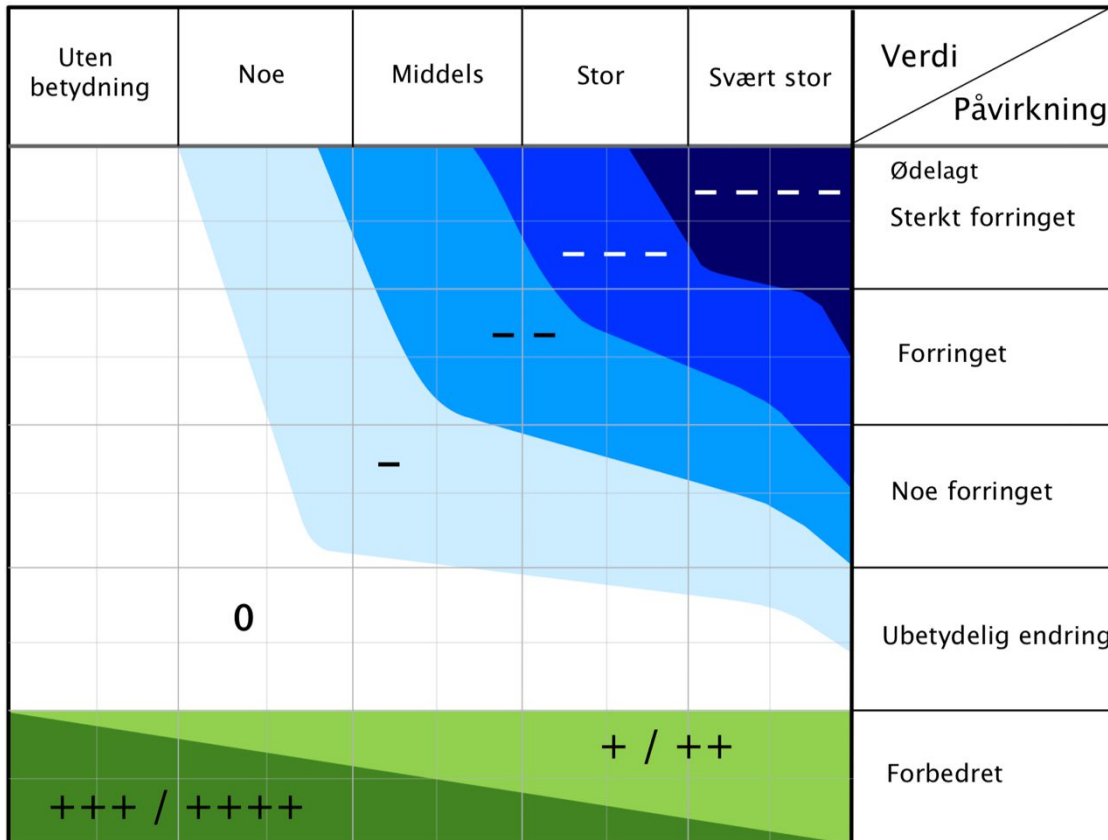
Til dette vil vi legge til at forstyrrelser og ferdsl i områder med kalvende simler og i brunsttiden gir spesielt negativ påvirkning. Dette er beiteområder der reinen trenger spesielt mye ro, og hvor forstyrrelser vil kunne ha en svært negativ innvirkning på drifta. Permanente situasjoner med økt forstyrrelse og ferdsl i slike områder vil i mange tilfeller bety at arealet er tapt som kalvingsland eller brunstland. Tabell 2.2 angir hvilken påvirkningsgrad ulike scenarier vil få.

Tabell 2.2 Veiledende regler for vurdering av påvirkningsgrad fra tiltak på naturressurser. Tabellen er hentet fra Vegvesenets håndbok 712.

Tiltakets påvirkning	Jordbruk	Reindrift	Utmark	Fiskeri	Vann	Mineralressurser
Ødelagt/sterkt forringet	Betydelig areal foreslås omdisponert. Utbyggingsforslaget berører kjerneområde for landbruk eller et stort, sammenhengende jordbruksområde slik at det i stor grad reduserer muligheten til effektiv utnyttelse av jordbruksareal.	Stenging av flyttlei. Inngrep i kalvingsområder som gjør disse ubrukelige. Inngrepet avskjærer eksisterende beiteområder for framtidig bruk.	Arealbeslag eller fragmentering som fjerner muligheten til effektiv utnyttelse av beiteområder. Fragmentering, vandringshindre eller andre effekter som fjerner mulighetene for næringsmessige utnyttelse av jakt og fiske.	Størstedelen av lokalitet blir varig beslaglagt. Lokalitetens funksjoner går tapt eller blir tilnærmet ødelagt.	Drikkevannskilde må tas ut av bruk. Akvifer forventes varig påvirket av forurensning eller vil få senket grunnvannstand / poretrykk.	Gjennomføring av planen vil hindre all utnyttelse eller begrense uttak av forekomsten med minst 75 % av utnyttbar mengde.
Forringet	Større areal foreslås omdisponert. Utbyggingsforslaget berører sammenhengende jordbruksområde av noe størrelse slik at det reduserer muligheten til effektiv utnyttelse av jordbruksareal.	Mindre inngrep i kalvingsområder som tilnærmet kan brukes som før. Betydelig arealbeslag eller tap av beite. Sperring av trekklei med få alternativer trekkmuligheter.	Arealbeslag eller fragmentering som i betydelig grad reduserer muligheten til effektiv utnyttelse av beiteområder. Fragmentering, vandringshindre eller andre effekter som i betydelig grad reduserer de mulighetene for næringsmessige utnyttelse av jakt og fiske.	Mer enn 20 % av lokalitet og funksjon går tapt.	Nærføring til tilsigsområde og/eller vannkilde som gir stor fare for påvirkning av drikkevann. Utbygging over en akvifer som gir stor fare for påvirkning.	Gjennomføring av planen vil redusere uttaket med mellom 50 - 75 % av utnyttbar mengde.
Noe forringet	Mindre omdisponering foreslås. Berører et mindre og isolert jordbruksareal.	Arealbeslag eller tap av beite i noe omfang. Sperring av trekklei med flere alternativer trekkmuligheter.	Arealbeslag eller fragmentering av beiteområder som i noen grad reduserer muligheten til effektiv utnyttelse av beiteområder. Fragmentering, vandringshindre og andre effekter som i noen grad reduserer mulighetene for næringsmessige utnyttelse av jakt og fiske.	Mindre enn 20 % av lokalitet og funksjon går tapt.	Utbygging innen 200 m til tilsigsområde eller vannkilde som kan gi fare for påvirkning. Utbygging i kanten av en større akvifer som kan gi fare for påvirkning.	Gjennomføring av planen vil redusere uttaket med mellom 25 - 50 % av utnyttbar mengde.
Ubetydelig endring	Jordbruksareal/jordressurser berøres ikke, eventuelt kun noe dyrkbar jord.	Ingen eller minimal andel av beiteområde blir berørt.		Lokalitet og funksjon blir tilnærmet uendret.		
Forbedret	Bedret arrondering. Der det ligger til rette for å slå sammen dyrka jord til større enheter etter anlegg. Forbedret tilgjengelighet.	Nye/tidligere beiteområder blir gjort mer tilgjengelig. Tidligere flyttlei og trekklei kan gjenåpnes.	Bedret arrondering av beiteområder. Reduksjon av påkjørselsrisiko for beitedyr. Bedrete forhold for utøvelse av jakt og fiske (fjerning av vandringshindre, tilretteleggingstiltak for fiskeoppgang)	Tiltaket medfører opprydding i tidligere negative tiltak, eksempelvis fjerning av fyllinger som påvirker økologiske funksjoner.	Utbyggingsalternativ som eliminerer dagens påvirkning og all belastning på eksisterende vannkilde eller større akviferer.	Gjennomføring av planen sikrer adkomst til forekomst av stor eller svært stor verdi som har forhindret uttak til nå.

2.5 Vurdering av konsekvens

Konsekvens utledes for hvert delområde ved å sammenholde verdien av området og graden av påvirkning tiltaket har. Dette gjøres ved å bruke den såkalte konsekvensvifta som i Vegvesenets håndbok 712 (Figur 2.2). Negativ konsekvens graderes i en femtrinns skala, mens positiv konsekvens har to trinn. I tillegg finnes et nøytralt nivå. Se tabell 2.3.

Figur 2.2 Konsekvensvifta som brukes til å utlede konsekvens som en funksjon av verdi av delområder og tiltakets påvirkningsgrad, figuren er hentet fra Vegvesenets håndbok 712.

Tabell 2.3 Gradering av negativ konsekvens. Det er fire negative trinn og to positive i tillegg til et nøytralt nivå. Tabellen er hentet fra Vegvesenets håndbok 712.

Skala	Konsekvensgrad	Forklaring
----	4 minus (----)	Den mest alvorlige miljøskaden som kan oppnås for delområdet. Gjelder kun for delområder med stor eller svært stor verdi.
---	3 minus (---)	Alvorlig miljøskade for delområdet.
--	2 minus (--)	Betydelig miljøskade for delområdet.
-	1 minus (-)	Noe miljøskade for delområdet.
0	Ingen/ubetydelig (0)	Ubetydelig miljøskade for delområdet.
+ / ++	1 pluss (+) 2 pluss (++)	Miljøgevinst for delområdet: Noe forbedring (+), betydelig miljøforbedring (++)
+++ / ++++	3 pluss (+++) 4 pluss (++++)	Benyttes i hovedsak der delområder med ubetydelig eller noe verdi får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket.

Når en har kommet frem til konsekvens for hvert delområde ser en på dette samlet og vurderer de ulike utbyggingsalternativer opp mot hverandre og kommer frem til en konklusjon om konsekvens for hvert alternativ (se eksempeltabell under). Dette gjøres i henhold til kriterier gitt i tabell 2.4.

Delområder	Alt. 0	Alt. 1	Alt. 2	Alt 3
Delområde A				
Delområde B				
Delområde C				
Delområde D				
Delområde E				
Osv.				
Avveining				
Samlet vurdering ⁴⁰				
Rangering				
Forklaring til rangering				

Tabell 2.4 Kriterier for å angi konsekvens for utbyggingsalternativer.

Skala	Trinn 2: Kriterier for fastsettelse av konsekvens for hvert alternativ
Kritisk negativ konsekvens	Svært stor miljøskade for temaet, gjerne i form av store samlede virkninger. Stor andel av strekning har særlig høy konfliktgrad. Vanligvis flere delområder med konsekvensgrad 4 minus (- - - -). Brukes unntaksvis
Svært stor negativ konsekvens	Stor miljøskade for temaet, gjerne i form av store samlede virkninger. Vanligvis har stor andel av strekningen høy konfliktgrad. Det finnes delområder med konsekvensgrad 4 minus (- - - -), og typisk vil det være flere/mange områder med tre minus (- - -).
Stor negativ konsekvens	Flere alvorlige konfliktpunkter for temaet. Typisk vil flere delområder ha konsekvensgrad 3 minus (- - -).
Middels negativ konsekvens	Delområder med konsekvensgrad 2 minus (- -) dominerer. Høyere konsekvensgrader forekommer ikke eller er underordnede.
Noe negativ konsekvens	Liten andel av strekning med konflikter. Delområder har lave konsekvensgrader, typisk vil konsekvensgrad 1 minus (-), dominere. Høyere konsekvensgrader forekommer ikke eller er underordnede.
Ubetydelig konsekvens	Alternativet vil ikke medføre vesentlig endring fra referansesituasjonen (referansealternativet). Det er få konflikter og ingen konflikter med høye konsekvensgrader.
Positiv konsekvens	I sum er alternativet en forbedring for temaet. Delområder med positiv konsekvensgrad finnes. Kun ett eller få delområder med lave negative konsekvensgrader, og disse oppveies klart av delområder med positiv konsekvensgrad.
Stor positiv konsekvens	Stor forbedring for temaet. Mange eller særlig store/viktige delområder med positiv konsekvensgrad. Kun ett eller få delområder med lave negative konsekvensgrader, og disse oppveies klart av delområder med positiv konsekvensgrad.

2.6 Datagrunnlag

Utredningene er basert på arealbrukskart hentet fra de siste reinkartene, samt samtaler med representanter fra reinbeitedistriktene 5A Beacheveai/Pasvik 4/5B Sállan/Cizašnjárga - Skogerøya/Spurvneset og beskrivelser overlevert muntlig fra dem. I tillegg er det gjennomført samtaler med statsforvalteren og andre fagpersoner.

2.7 Presiseringer av ord og uttrykk

I de følgende delkapitlene presenteres en del data fra arealbrukskartene som er publisert av den norske reindriftsforvaltninga. I kartfigurene forekommer avgrensninger av beiteområder,

trekkveier og flyttleier i form av linjer og polygoner. Det presiseres at dette ikke er absolutte grenser, men kun gir indikasjoner på hvordan området vanligvis brukes. Når det gjelder flyttleier er disse vanligvis betydelig bredere enn det som går frem på kartene, og årstidsbeitene er selvsagt ikke klart avgrenset. Reinens bruk av området til enhver tid avhenger av værforhold, og mer langvarige årstidsvariasjoner, som hvor lenge snødekket varer, temperatur, vindretning, insektplage og ikke minst forstyrrelser. Bruken kan derfor variere noe fra år til år. Permanente utbygginger og forstyrrelser kan gjøre at driften endres varig og gjøre at arealbrukskartene ikke stemmer.

I forbindelse med beskrivelse av reindriften beiteområder og driftsmetoder brukes en del ord og uttrykk som ikke nødvendigvis er kjent for alle lesere. De viktigste som brukes i denne utredningen er derfor gjengitt her (Tabell 2.5).

Tabell 2.5 Forklaring til ord og uttrykk i reindriften. Merk presisering i forhold til svensk terminologi i rad 1. Kilde: Reindriftnforvaltningen i Troms og Finnmark.

Ord/Uttrykk	Forklaring
Hovedkalvingsland Kalvingsland	Indikerer de arealene der et er høy tetthet av kalvende simler. Omfatter de deler av vårområdet som beites tidligst og hvor hoveddelen av simleflokken oppholder seg i kalvings- og parringsperioden. I svensk terminologi skiller en mellom «hovedkalvingsland» og «kalvingsland», der sistnevnte har noe mindre tetthet av kalvende simler. Begge disse begrepene omfattes imidlertid av Vårbeite 1.
Oksebeiteland	Oksebeiteland og øvrig vårland, der okserein og fjorårskalver oppholder seg i kalvingstida. Hit kan også kalver med simler trekke senere på våren.
Sommerland	Høysommerland, sentrale deler som regel over skoggrensa og i høyfjellet, der reinen oppholder seg midtsommers og får dekket sine behov for beite, ro, avkjøling og minst mulig insektplage innenfor korte avstander.
Lavereliggende sommerland	Lavereliggende sommerland, mindre sentrale og/eller mindre intenst brukte områder.
Parringsland	Parringsland, de deler av høstområdet der oksereinen samler simleflokkene til parring under brunsten.
Tidlig høstland	Tidlig høstland, partier der reinen bygger seg opp etter insektplagen og spres på leting etter sopp.
Tidlig høst vinterland	Intensivt brukte områder, som ofte pakkes til med snø og blir utilgjengelige for reinen utover vinteren.
Høst vinterbeite, spredt brukte	Spredt brukte områder for samme periode som høst vinterbeite 1.
Senvinterland	Senvinterland, intensivt brukte områder som normalt er mest sikre mot store snømengder og nedising på midt- og senvinteren.
Tidlig vinterland	Tidlig benyttede og ofte lavere beliggende vinterområder, som regel mindre intenst brukte.
Trekklei	Viktige naturlige trekk mellom beiteområder og forbi passasjer, der reinen trekker av seg selv, enten enkeltvis eller i flokk.
Flyttleier	En lei eller trasé i terrenget der reinen enten drives eller trekker selv mellom årstidsbeitene.
Oppsamlingsområder	Område med naturlige avgrensninger hvor reinen samles midlertidig under innsamling til flytting, kalvemerkning, skilling eller slakt,

3 Resultater

3.1 Naturgitte forhold

Reindrift foregår i nordboreale og arktiske/alpine systemer der man utnytter reinens tilpasning til det nordlige og alpine miljøet. Reinen er fysiologisk og atferdsmessig tilpasset sitt naturmiljø, både ved rask vekst gjennom en kort sommersesong, og ved redusert aktivitetsnivå og minst mulig energitap gjennom vinteren. Reineierne gjør seg også nytte av reinens tilpasninger ved sesongvise forflytninger av reinflokkene mellom ulike beiteområder. Reinens naturlige forflytning og den nomadiske driftsformen er selve bærebjelken for en optimal produksjon i disse områdene, og er grunnlaget for den samiske reindriftskulturen slik vi kjenner den i dag.

Tradisjonelt deler man reindriftsåret i åtte årstidsbeiter. I hver årstid er det begrensede arealer som kan nyttes til beite, og det kan oppstå situasjoner der hele reinflokken må samles på et lite område. Dette gjelder særlig på vårvinteren da store deler av beitet kan være utilgjengelig under snø og is. Tettheten av rein på beite på de tilgjengelige arealene vil da være svært høy, og kapasiteten her vil være bestemmende for hvor mange rein distriktet kan ha på beite gjennom året. Selv mindre inngrep i slike reinbeiteområder kan derfor ha stor betydning for driften i et helt distrikt.

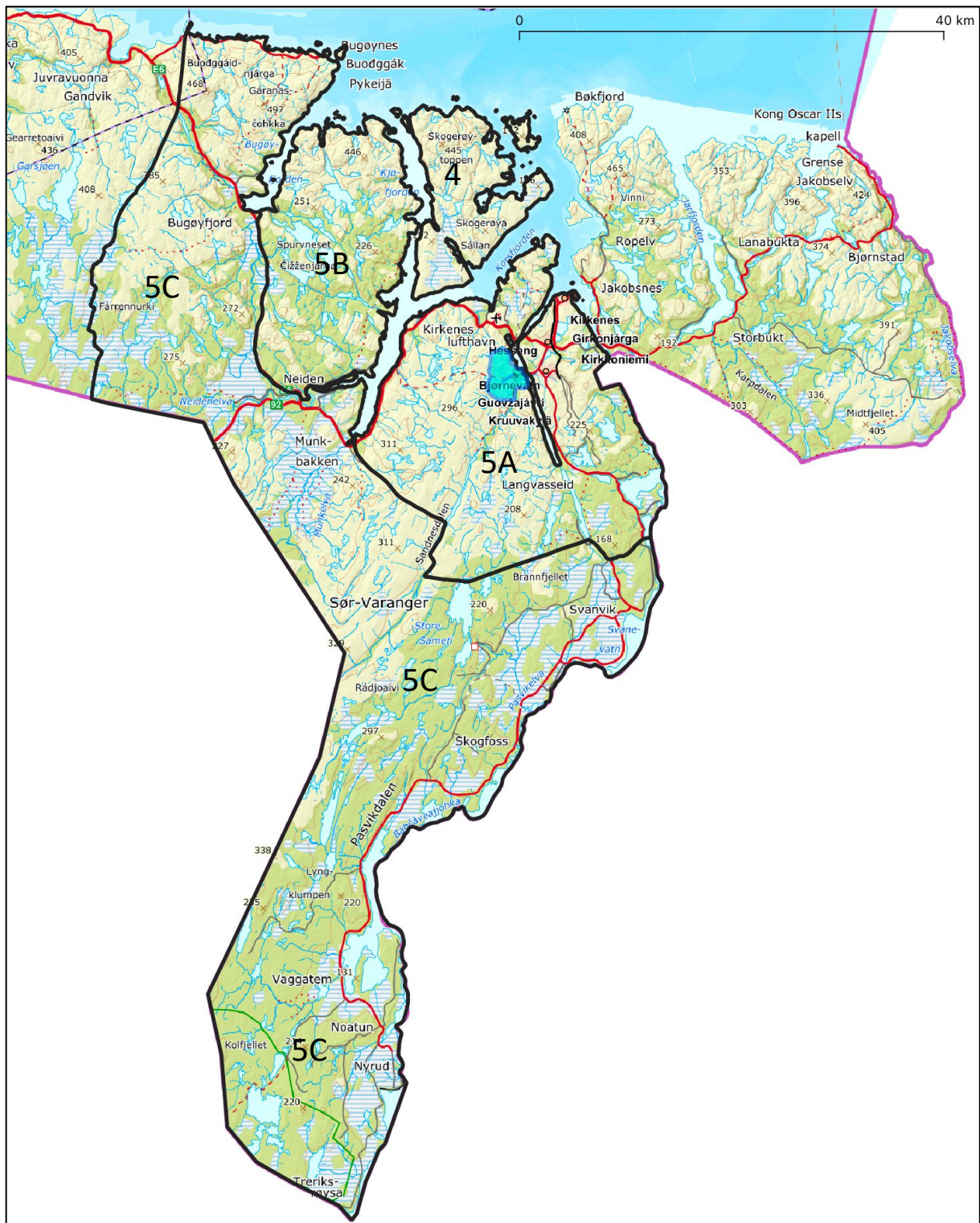
Kvaliteten på barmarksbeiter for rein henger i stor grad sammen med de bakenforliggende økologiske forholdene. Berggrunn, nedbør og topografi er viktige faktorer som skaper grunnlaget for hvordan arealer kan utnyttes. Baserik berggrunn gir for eksempel ofte avrundede landformer og gode vekstsubstrater for karplanter med høy produksjon om sommeren. Dette er oftest gode vår- og sommerbeiter. Harde bergarter som granitt og gneis gir bratte fjell og skrinne forhold for karplanter, men på den annen side bedre forhold for lav. I slike områder kan det derfor være bedre høst- og vinterbeiter hvis det ikke blir for bratt. Høyere nedbør gir oftest høyere produksjon av planter i alle miljø og dermed bedre næringsgrunnlag for beitedyr.

Reindriften egenart gjør næringen svært arealavhengig. Dette har sin bakgrunn i marginale beiteområder og reinens behov for ulike sesongbeiter og flyttveger mellom dem. Samisk reindrift har i all tid måttet leve med naturlige forstyrrelser og tap til rovvilt som har tilhold i reinbeiteland. I de siste tiår har økt adkomst til høyfjellet til de fleste årstider gjort at menneskelig ferdsel gradvis også har blitt en betydelig forstyrrelse i veldig mange områder.

Arealene som berøres av det planlagte tiltaket fungerer som spredt barmarksbeite vår og sommer og er dessuten et ekstensivt vinterbeite. De økologiske forholdene med hard berggrunn (hovedsakelig granittisk gneis og andre gneistyper) gir sure substrater med skrint jordsmonn og oftest lavere produksjon av biomasse av urter og gras over skoggrensen. Reinen kan da gå etter skudd av vier og dvergbusker som er vanlige i slike områder. Som vinterbeite som også består av lav i tillegg til vierskudd og skudd fra andre dvergbusker er området også trolig temmelig skrint. Det gjelder egentlig generelt i fjellene mellom Munkefjord og Pasvik. Reinflokken er derfor avhengig av ekstensivt beite over store områder.

På tross av kalkfattig berggrunn er det rolige og småkuperte formasjoner og enkelte rabber som blir tidlig bare. Slike areal er gode kalvingsområder.

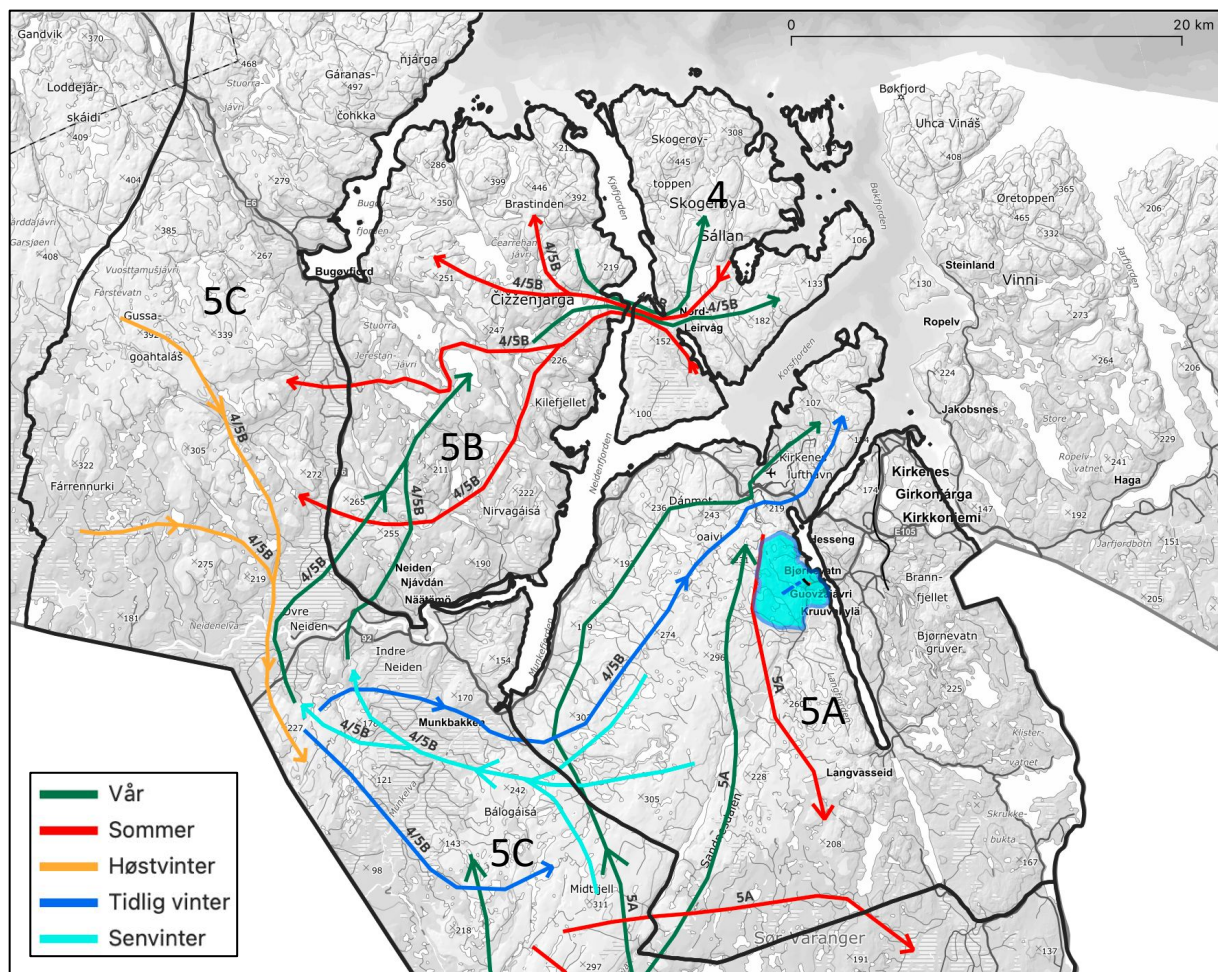
3.2 Bevegelsesmønster mellom årstidsbeiter

Figur 3.1 Kart som viser inndelingen av arealet som brukes av de to siidaene som på Kilden benevnes som distrikt 4/5B og 5A/5C. Distrikt 4 og 5B er kalvingsland og sommerbeite for Maggafamilien. Distrikt 5A er kalvingsland og sommerbeite for den andre siidaen, Beahceveai. 5C strekker seg helt fra Bugøynes til innerst i Pasvik og er primært et felles tilgjengelig vinterbeite for begge siidaene. Det brukes likevel om høsten av distrikt 4/5B og vår/sommer av distrikt 5A. Distrikt 4/5B har også rettigheter til vinterbeite i den vestlige halvdel av distrikt 5A.

Som nevnt innledningsvis er det to siidaer som bruker området rundt influensområdet. Disse distriktene er i offentlig publisert informasjon på nettstedet Kilden benevnt som distrikt 5A/5C Beacheveai/Pasvik og 4/5B Sállan/Cizašnjárga - Skogerøya/Spurvneset. I sine egne driftsplaner og annen dokumentasjon brukes benevnelserne 4/5B og 5A som er som er i tråd med praksisen om å adoptere nummeret til sommerbeitet i distriktsnavnet. Videre i denne rapporten refererer vi også til de to siidaene i henhold til denne praksisen.

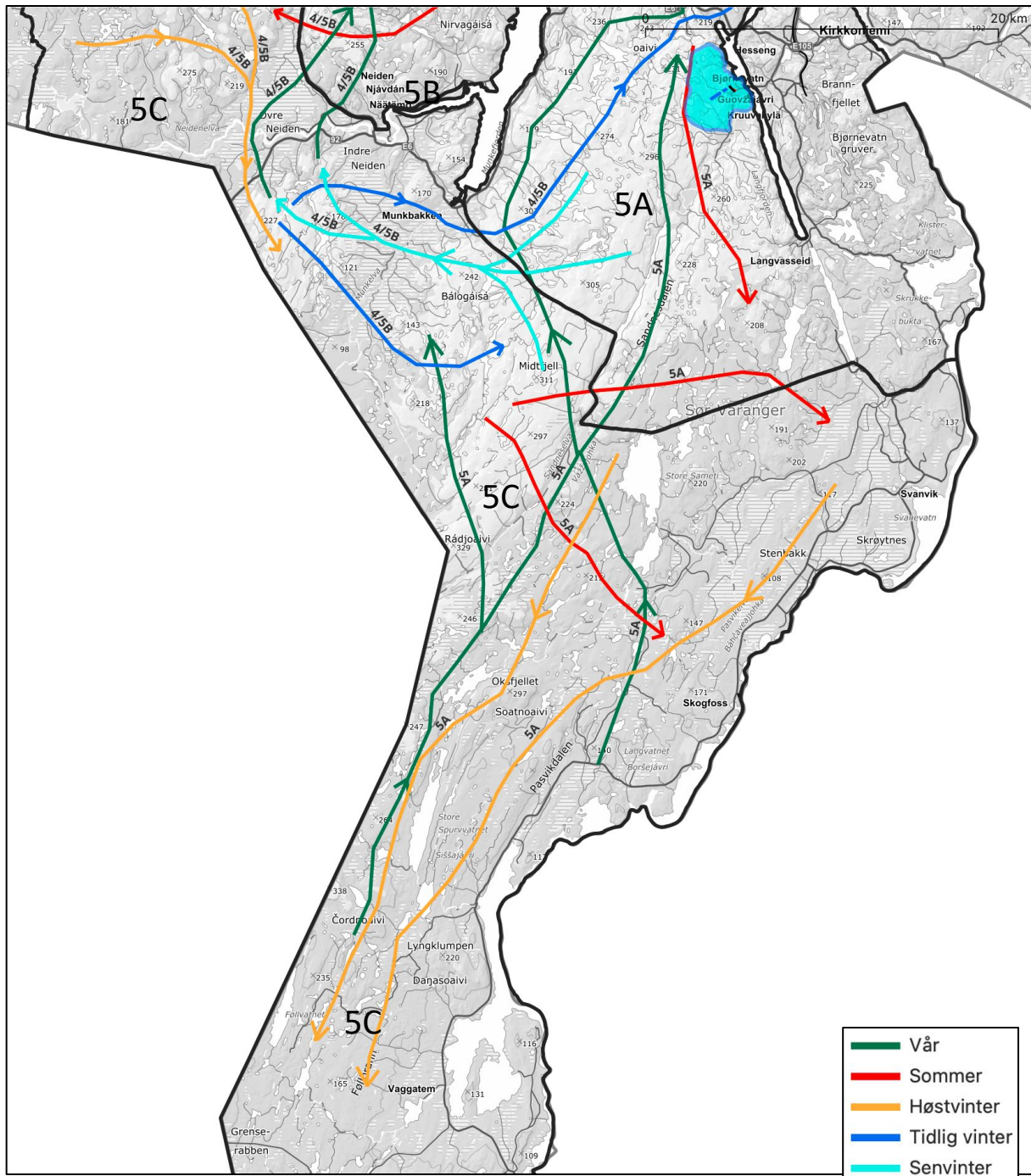
Distrikt 4/5B kommer med sin samlede flokk om våren fra Øvre Neiden og flytter mot Spurvneset (Čižženjárga). Reinen svømmer over til Skogerøya (Sállan), først bukkene og senere også simlene. Kalvingen foregår på Skogerøya og etter hvert kommer reinen tilbake igjen til Spurvneset rundt midtsommer. I det de kommer tilbake blir de fanget og merket i merkegjerdene på Rivdnjenjárga, helt øst på Spurvneset mot Skogerøya og herfra sluppet på sensommerbeite på Spurvneset.

Figur 3.2 Kartet viser hvordan simleflokkene til hhv distrikt 5A og 4/5B beveger seg gjennom året i området rundt Bugøyfjord, Neidenfjorden, Tømmerneset og over mot Langvassdalen og Pasvikelva. Pilene er ment å gi en generell oppfattelse av retningen reinen beveger seg mot gjennom årstidene og er IKKE ment å vise faktiske drivningsleier. De fleste av disse bevegelsene skjer ved at reinen trekker selv, men det er unntak (se kapittel 3.3). Influensområdet er vist med en turkis polygon.

På høsten beveger de seg enda lenger vest mot distriktsgrensen, og i dette området er reinen under brunstperioden. I desember drives reinen mot Øvre Neiden og det foregår slakting i anlegget der. Fra slakteanlegget slippes reinen mot Neiden eller sørøstover mot vinterbeite lenger øst mot Munkefjorden. Reinen til distrikt 4/5B bruker hele området mot

Sandneslangvatnet om vinteren og kan komme helt ut til Tømmerneset på spred vinterbeite. Tidlig på våren starter samling av reinen fra Tømmernes, Sandnesdalen og videre vestover med tanke på å tømme vinterbeitene for rein. Hele flokken samles på et oppsamlingsområde i Øvre Neiden før en igjen starter vårflytting over Neidenelva og mot Spurvnaset.

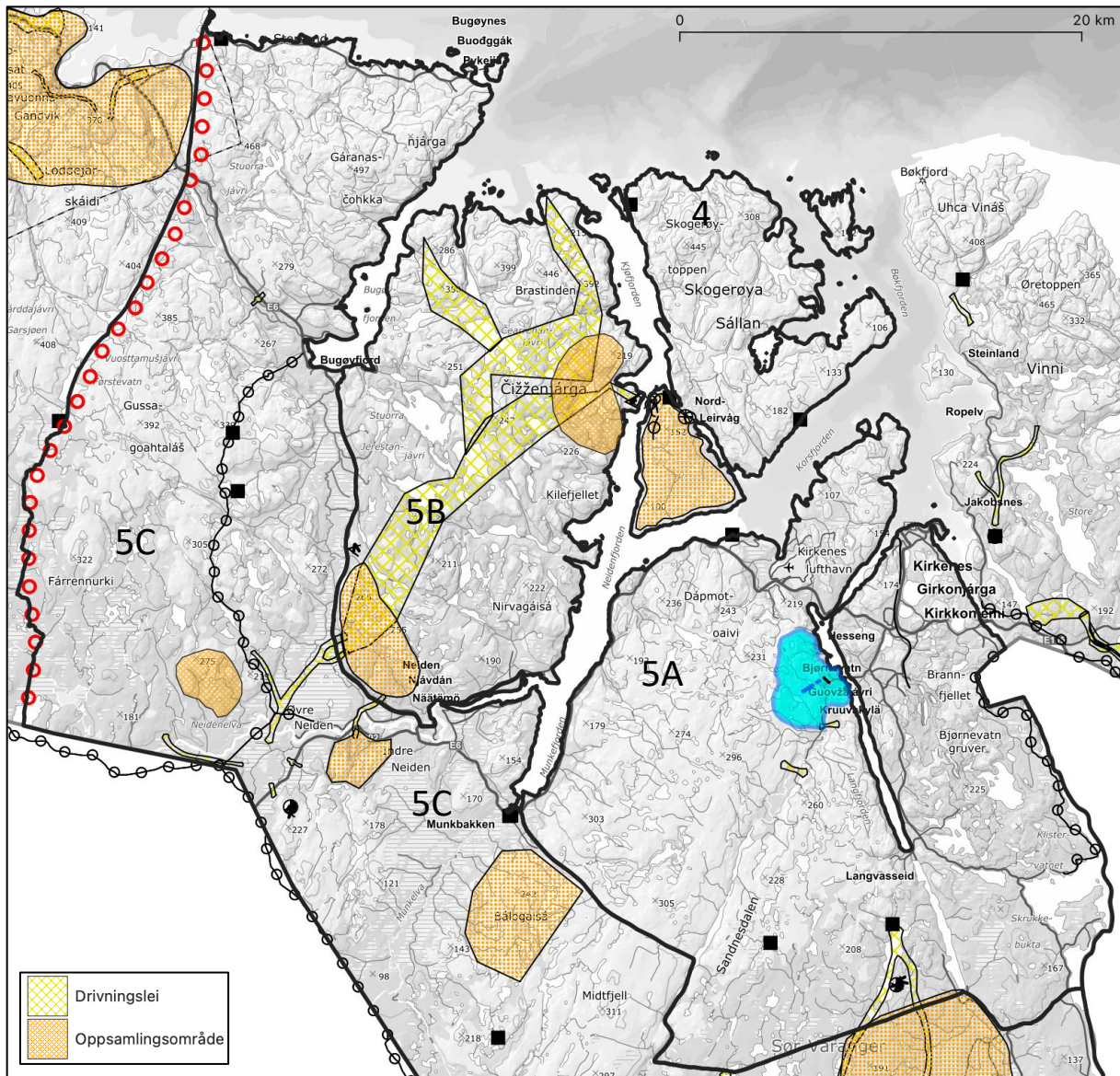

Figur 3.3 Kartet viser hvordan simleflokkene til hhv distrikt 5A og 4/5B beveger seg igjennom året i området Pasvikdalen, Sametivannene, Svanvik og nordover til Munkfjorden og Langvassdalen. Pilene er ment å gi en generell oppfattelse av retningen reinen beveger seg mot gjennom årstidene og er IKKE ment å vise faktiske drivningsleier. De fleste av disse bevegelsene skjer ved at reinen trekker selv, men det er unntak (se kapittel 3.3). Influensområdet er vist med en turkis polygon.

Distrikt 5A flytter i mindre grad hele flokken sin samlet, og reinen trekker for det meste av seg selv mellom årstidsbeitene. Tidlig på våren slippes dyrene igjennom sperregjerdet som går fra

Hauge ved vestbredden av Vaggatem og vestover til sperregjerdet mot Finland rett sør for Haglklumpen. Simleflokken beveger seg da inn i kalvingsområdet. Kalvingen skjer i følge distriktet selv i de lave fjellområdene fra grense Finland rundt Rádjoaivi nordover via Midtfjellet og arealene hele østsiden av Munkfjorden og helt nord til Tømmerneset nord for Kirkenes lufthavn. Altså både i distrikt 5C og 5A. Når kalvene er større utpå seinsommeren trekker simleflokken med kalvene østover og er mest i myrområdene mot Pasvikelva, Skogfoss og nordover. På varmere dager bruker de også fjellområdene vest for dette området. I praksis kan hele arealet nord for sperregjerdet ved Vaggatem være i bruk på denne tiden. Om høsten forblir flokken i dette området, men konsentrerer seg noe på strekningen Langvatn – Sameti – Spurvvatn, der det meste av parringen foregår. Slaktingen foregår når reinen passerer sperregjerdet mot vinterbeitene. Øst for Biehkanjavrrit er det satt opp slaktegjerde i forbindelse med sperregjerdet.

3.3 Flyttleier, trekkleier og oppsamlingsområder

Figur 3.4 Oppsamlingsområder og drivningsleier brukt av distrikt 5A og 4/5B i området Bugøyfjord, Neiden, Høybuktmoen og Langforden. Svarte linjer er distriktsgrenser. Sperregjerder vises som små svarte sirkler med linje imellom (Gjerdet mellom Neiden og Bugøyfjord er ikke i bruk). Røde sirkler indikerer nytt sperregjerde mot distrikt 6 som ikke er publisert på Kilden. Svarte kvadrater er hytter brukt av reindriften. Kartgrunnlaget er reinkartet publisert på Kilden, men inneholder feil og utdaterte opplysninger. Kartet er derfor supplert med opplysninger fra reindriften gitt i intervju, samt distriktenes driftsplaner. Influensområdet er inntegnet som et turkis polygon.

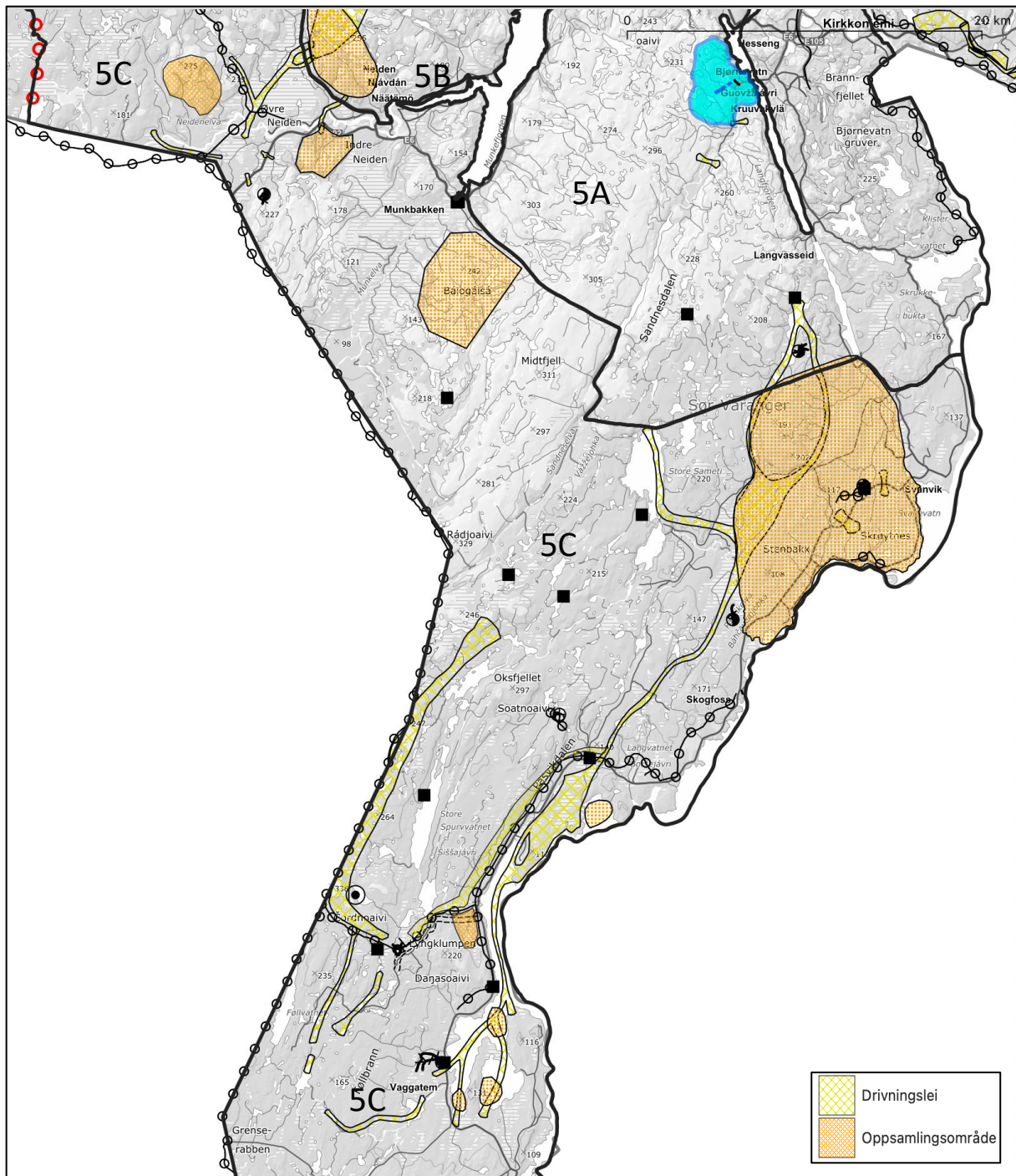
Flyttleier og oppsamlingsområder har spesiell beskyttelse i reindriften, og det er derfor viktig å redegjøre for disse. Om våren samles reinen i distrikt 4/5B i Øvre Neiden i april for flytting mot Spurveneset. Reinen drives i samlet flokk over Neidenelva og nordover mot midtre og nordlige deler av Spurveneset. Enkelte år blir det ny oppsamling på Spurveneset ved Straumen mens en venter på at forholdene skal bli bra på Sállan (Skogerøya) før svømming over til øya. På Sállan er det oppsamling etter midtsommer mens en slipper reinen tilbake for kalvemerking på fastlandssiden av Straumen. Etter merking er det relativt fri flokk utover sensommeren og høsten til den igjen drives over Neidenelva mot vinterbeitene. I forbindelse

med slakting i desember er det et oppsamlingsområde på Njukčanjunnás øst for Færdesmyra før reinen drives i grupper over elva mot slaktegjerdet ved Finlandsveien. Det er også et oppsamlingsområde på Bohkkoaivi ved Færdesmyra som brukes enkelte år hvis det er nødvendig å vente på sikker is på Neidenelva før kryssing over mot vinterbeitene på sørsiden av elva. Det er bestemte drivningsleier som brukes for kryssing av elva. Én helt inne ved grensen til Finland og en ved Bjørknes.

Distrikt 5A beskriver i intervju at de har et driftsmønster per i dag som gjør at de normalt ikke flytter rundt med hele reinflokken samtidig, men de har likevel behov for å drive rein som ikke trekker sammen med hovedflokk. Dette er for eksempel rein som blir igjen på et årstidsbeite for lenge. Det er vanlig forekommende i reindrift at en henter ut rein fra alle deler av årstidsbeitet for å sende dem i riktig retning hvis de ikke går av seg selv. Det er også behov for drivning av reinen i forbindelse med merking og slakting.

Distriktet har derfor drivningsleier som brukes ut og inn av vinterbeitet i Indre Pasvik. I driftsplanen til distriktet er det spesielt beskrevet behov for å drive reinen nordover fra vinterbeitene. I henhold til planen drives simleflokken fra alle avkroker av vinterbeitet og drives mot oppsamlingsområde på Svanemyra som ligger rett sør for Hauge ved Vaggatem. Her danner sperregjerdet mot Russland og sperregjerdet mellom Hauge og Haglklumpen et hjørne, og det er hensiktsmessig å holde reinen der. Herfra kan den drives nordover enten igjennom skogen eller på den islagte Pasvikelva. Ved drivning nordover på isen samles reinen ved Skrøytnes før den sendes nordover mot Sagvatnet. Denne beskrivelsen av flytting mot sommerbeitet er vesentlig mer spesifikk enn det som kom frem i intervju.

Slakting foregår i forbindelse med flytting tilbake til vinterbeitet i sør og igjennom sperregjerdet mellom Hauge og Haglklumpen. Slaktegjerdet er en integrert del av sperregjerdet. Reinen drives mot slaktegjerdet enten langs sperregjerdet mot Finland og videre østover mot slaktegjerdet ved Biehkanjavrrit. Reinen kan også drives nordfra mot Hauge på begge sider av sperregjerdet mot Russland og fra Hauge vestover mot slaktegjerdet på nordsiden sperregjerdet Hauge-Haglklumpen.

Figur 3.5 Oppsamlingsområder og drivningsleier brukt av distrikt 5A og 4/5B i området fra Munkfjorden og Sandnesdalen og sørover til Indre Pasvik. Svarte linjer er distriktsgrenser. Sperregjerder vises som små svarte sirkler med linje imellom (Gjerdet mellom Neiden og Bugøyfjord er ikke i bruk). Røde sirkler indikerer nytt sperregjerde mot distrikt 6 som ikke er publisert på Kilden. Svarte kvadrater er hytter brukt av reindriften. Kartgrunnlaget er reinkartet publisert på Kilden, men inneholder feil og utdaterte opplysninger. Kartet er derfor supplert med opplysninger fra reindriften gitt i intervju, samt distriktenes driftsplaner. Influensområdet er inntegnet som et turkis polygon.

Det er også drivningsleier i forbindelse med merkegjerdet på nittisekshøyden og for kryssing av Važželeahki (Sandnesdalen). Reindriften påpeker i intervju at drivningsleiene og trekkleiene som krysser Važželeahki (Sandnesdalen) er svært viktige og ikke må sperres. Dette fordi

Sandneslangvatnet og elva fungerer som en svært lang barriere i barmarksbeitet og det er bare noen få steder dalen kan krysses nord for Sandneslangvatnet.

3.4 Årstidsbeiter

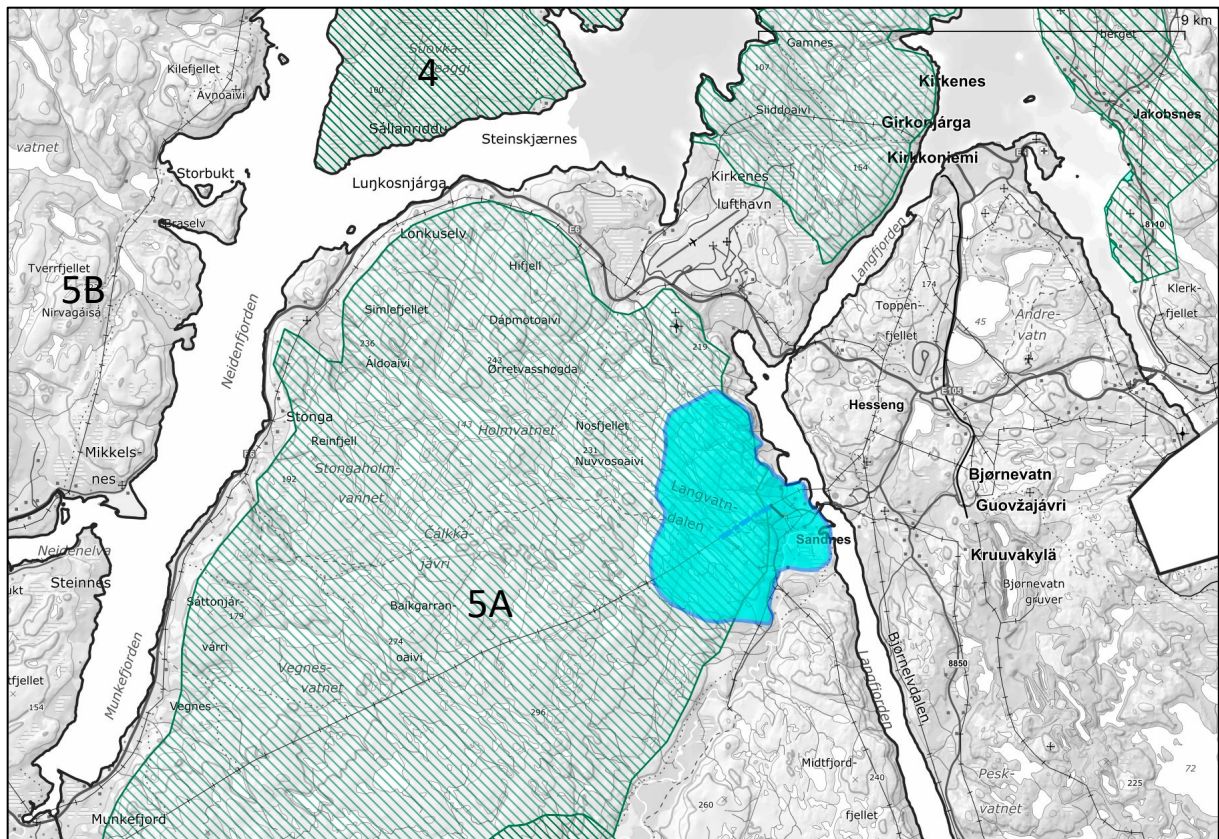
3.4.1 *Generelt om beitekartene*

Den viktigste informasjonskilden for å kunne gjengi kart over årstidsbeiter er nettstedet Kilden. Det er et generelt problem for de aller fleste distrikt er at dataene for årstidsbeiter er utdatert og inneholder mange feil. Etter omlegginger av driften eller avklaringer om beiterettigheter i rettssystemet er det vanskelig for de enkelte distriktene å få publisert oppdaterte data om sine driftsmønster. Det kommenteres spesielt at distrikt 4/5B ikke har hatt teknisk tilgang til å redigere sine data om arealbruk og installasjoner på Kilden og formidler frustrasjon i den forbindelse. Når det gjelder distrikt 5A og 4/5B har det kommet til uttrykk, både gjennom intervjuer og i driftsplanen til distrikt 4/5B, at det ikke praktiseres en omforent beitebruk av enkelte områder. Av den grunn har vi i denne rapporten valgt å kun visualisere beitebrukskart over arealene mellom Neidenfjorden/Munkefjorden og Bjørnvatnområdet med influensområdet for de nye kraftlinjene sentralt i bildet. På den måten unngår en å gjengi kart publisert på Kilden som illustrerer omdiskutert beitebruk.

3.4.2 *Vårbeiter og kalvingsland*

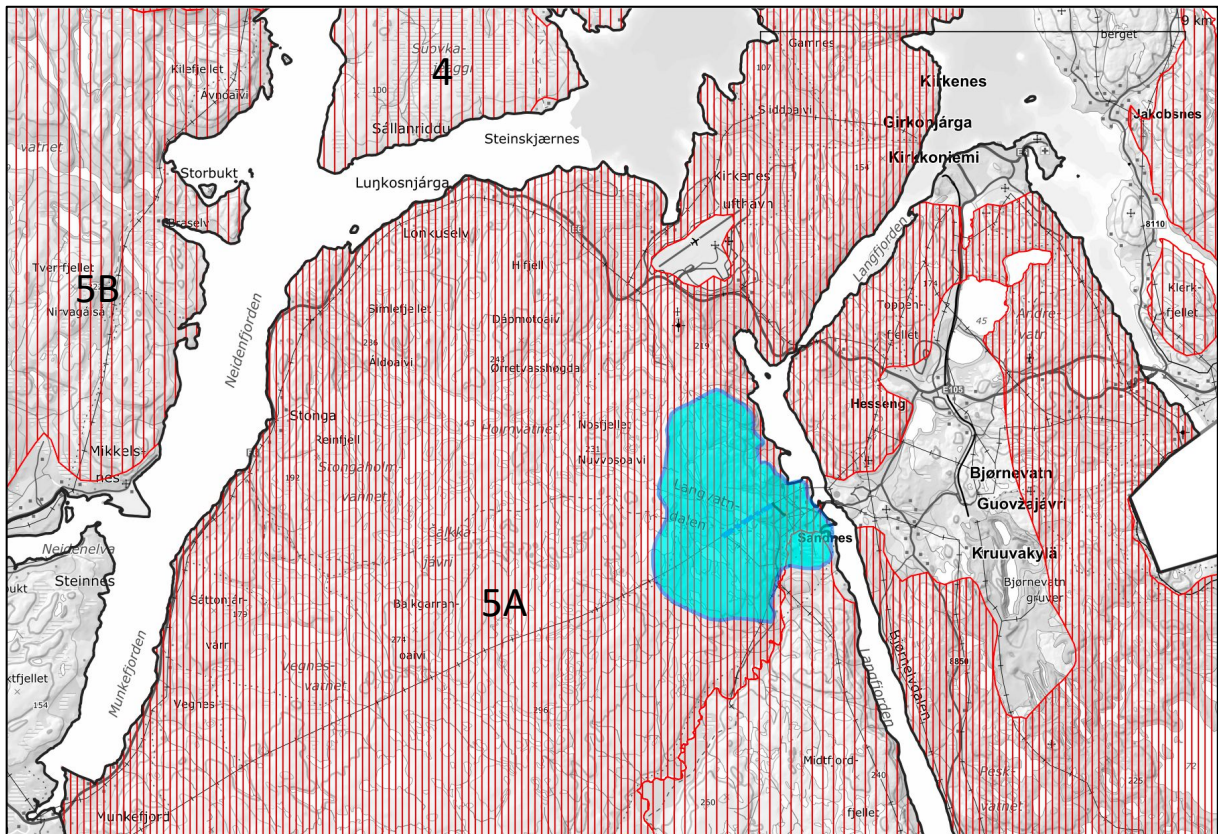
Distrikt 5A bruker per i dag området fra grensen mot Finland ved Rádjoaivi via Midtfjellet, samt fjellene på østsiden av Munkefjorden/Neidenfjorden og helt ut til Tømmerneset som kalvingsland. De som driver i distriktet, forteller at simlene kommer ned til sjøen langs E6 for å beite utover i juni og har også med seg kalvene etter hvert utover i måneden.

Distrikt 4/5B har hovedkalvingsområde på Skogerøya. Simleflokken blir drevet til Straumen på Spurvneset og svømmer over til Skogerøya i mai. Bukkene svømmer oftest over før simleflokken. Noen få simler kalver også på Spurvneset og svømmer ikke ut til Skogerøya.

Figur 3.6 Distrikt 5A bruker området fra Sandnes og vestover til Munkefjord som vårbeite og kalvingsland. Data er hentet fra «Kilden» og supplert med opplysninger gitt fra reindrifta i intervju om dagens beitebruk. Vårbeiter helt nordøst i kartet gjelder distrikt 1/2/3.

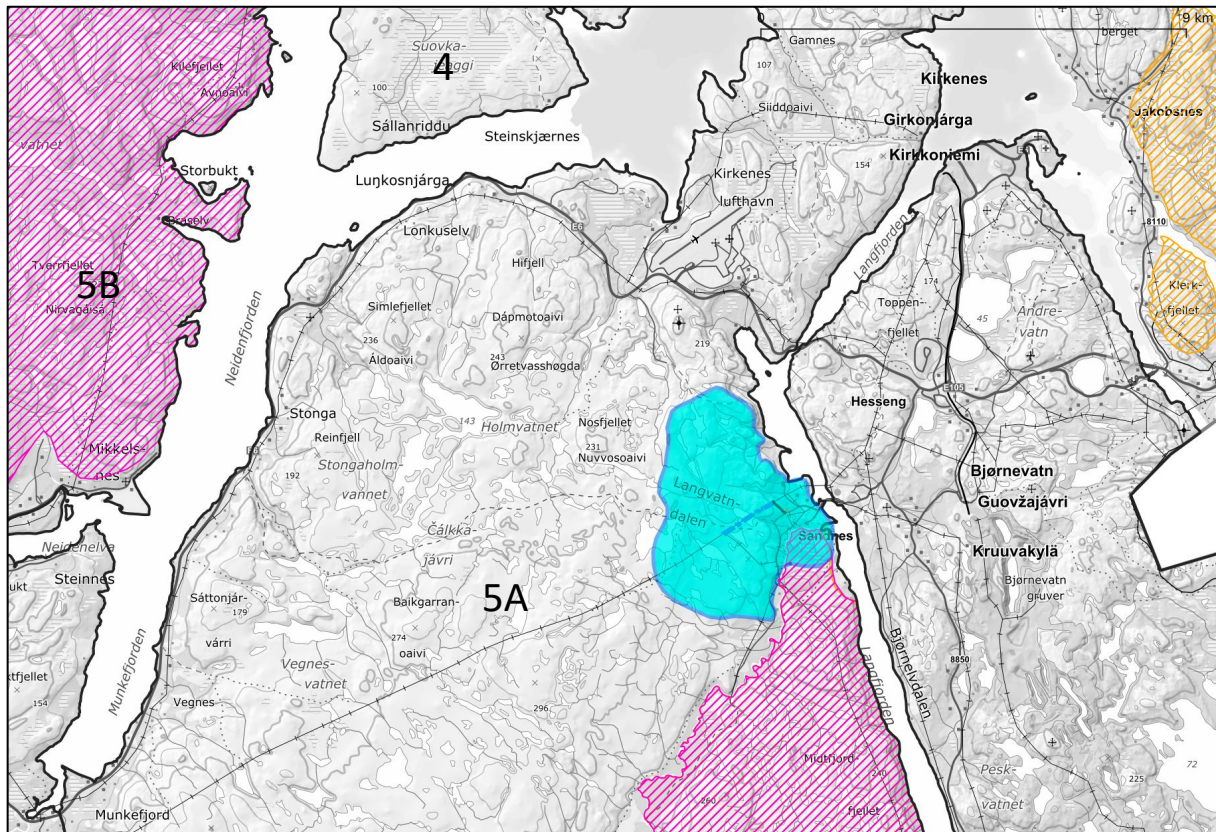
3.4.3 Sommerbeiter

Figur 3.7 Om sommeren brukes arealene rundt influensområdet som sommerbeite for distrikt 5A. På denne årstiden brukes også lavlandsarealene på vestsiden av Pasvikelva. Fjellområdene brukes mer i varmere perioder. Oksene går mye i området rett øst for Bjørnevattn gruver. Distrikt 4/5B har sin simleflokk hovedsakelig på Spurveneset i relativt fri flokk, og den kan spre seg sørover mot Neiden, men krysser ikke elva. Oksene kan være igjen på Skogerøya. Data er hentet fra «Kilden» og supplert med opplysninger gitt fra reindriftra i intervju om dagens beitebruk.

Sommeren er tiden der reinen skal bygge seg opp på gode næringsrike beiter, og vanligvis går reinen ganske fritt i denne tiden, med liten påvirkning fra utøverne. Simleflokken til distrikt 5A sprer seg sørover og østover mot Pasvikelva, men bruker også fjellområdene øst for Munkefjorden/Neidenfjorden når det er varmt i været. Flokken til Distrikt 4/5B svømmer etter hvert tilbake til Spurveneset, og merkes fortløpende når de kommer i land på fastlandssiden av Straumen. Dette foregår fra rundt Sankt Hans til rundt den 15. juli. Da er alle simlene og de nyfødte kalvene tilbake på Spurveneset og sprer seg på sommerbeite. Noen av bukkene kan komme noe seinere tilbake.

3.4.4 Høstbeiter og høstvinterbeiter

Figur 3.8 Influensområdet ligger i utkanten av høstbeitet som brukes av distrikt 5A. Høstbeiter er brunstområder og disse vises med rosa tett skravur. Brunstområdene til 5A strekker seg over et veldig stort areal fra Vaggatem til Langvatnet. Distrikt 4/5B bruker Spurvneset og også hele området mot distriktsgrensen i vest. Etter parringen (høstvinterbeite) sprer reinen i distrikt 5A seg mer mot øst, og simleflokken til distrikt 4/5B trekker sørover mot Øvre Neiden.

Høsten er brunsttid, og i distrikt 5A foregår parringen mest i lavfjellsområdene i et bredt belte fra sperregjerdet mot vinterbeitene i sør til munningen av Sandnesdalen (Važželeahki) i Langfjorden i nord. Seinere spres reinen mot Pasvikelva og beveger seg mot vinterbeitene. Slakting foregår fortløpende utover høsten fra oktober i det småflokkene kommer mot slaktegjerdet som står i sperregjerdet mot vinterbeitene sør for Hauge ved Vaggatem. Etter hvert drives de gjenværende dyra nord for sperregjerdet sørover og inn i vinterbeitet, eller blir slaktet.

Distrikt 4/5B har relativt fri flokk også om høsten og parringen foregår inn mot det nye sperregjerdet som går langs distriktsgrensen i vest (NB, feil på reinkartet som viser et gjerde som nå er revet lenger øst). Utover senhøsten trekker reinen sørover mot Øvre Neiden og det foregår slakting på den tiden. Reinen samles på nordsiden av elva og slippes forbi til slaktegjerdet ved Finlandsveien før den slippes videre mot vinterbeitene på sørsiden av Neidenelva.

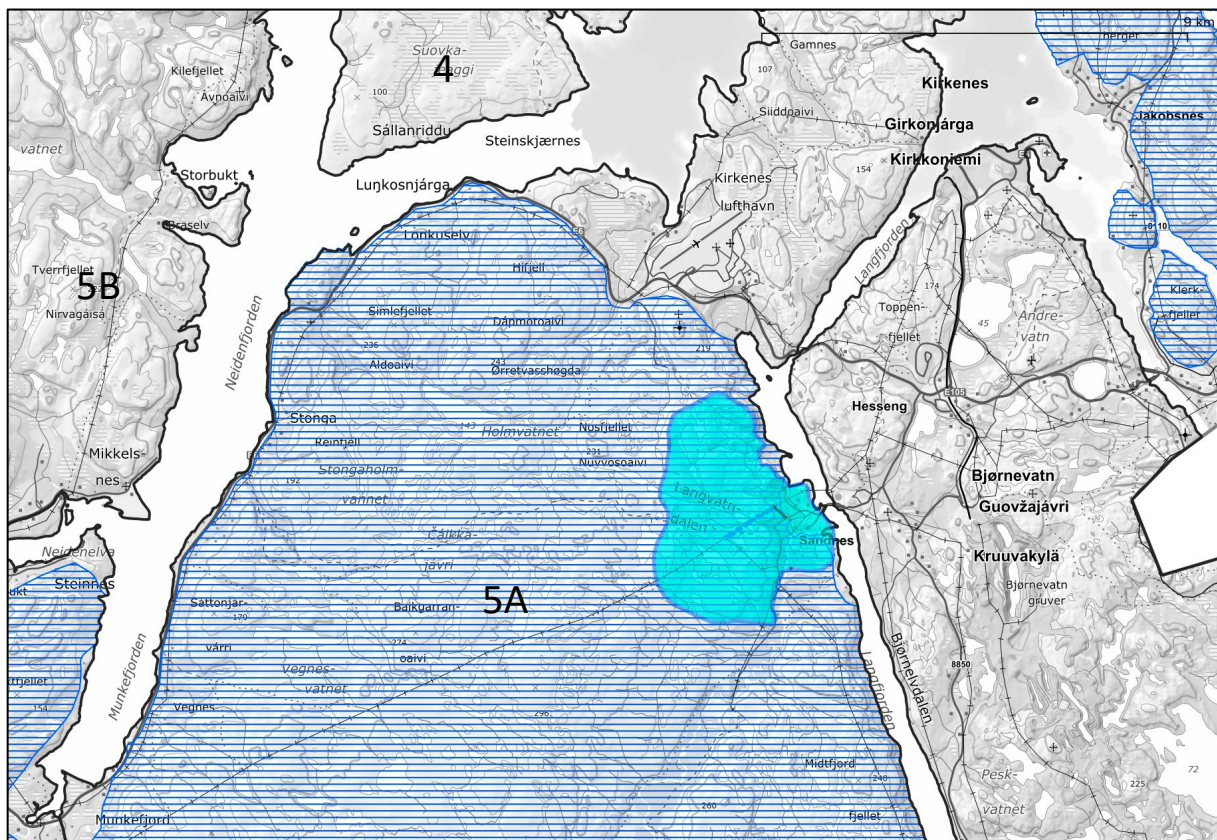
3.4.5 Vinterbeiter

Om vinteren er all reinen i distrikt 5A på sørsiden av sperregjerdet mellom Hagklumpen og Hauge. Den er altså langt sør i distrikt 5C og bruker de aller innerste delene av Norges arealer

i Pasvikdalen. Reinen beveger seg fritt i dette området og gjetes i liten grad. Det er ikke uttrykt noe behov for vinterforing.

Reinen til distrikt 4/5B kommer fra vest og inn i områdene på østsiden av Munkefjorden og Neidenfjorden som brukes av distrikt 5A om våren og også resten av barmarksesongen. Dette arealet brukes dermed hele året. Reinen spres på et veldig stort område mellom Langfjorden og Neiden og gjetes i liten grad. Også områdene rundt influensområdet brukes, og vinterforing kan være aktuelt i dette området. Ved behov kjøres det høyballer opp scooterløya fra Sandnes og foringen foregår i nærheten av der det planlegges ny kraftlinje.

Mot april samles flokken i Øvre Neiden igjen for drivning over Neidenelva og mot vårbeitet. I henhold til reinkartet som er publisert på «Kilden» er det også indikert vinterbeiter på nordsiden av Neidenelva, men dette arealet er per i dag ikke brukt som vinterbeite.

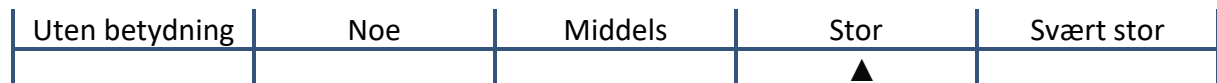
Figur 3.9 Distrikt 4/5B bruker på vinterstid arealene utover på østsiden av Neidenfjorden og over mot influensområdet. De kan komme helt ut til Tømmernes. De bruker også områdene på sørsiden av Neidenelva. Vinterbeitene til distrikt 5A ligger i de innerste delene av Pasvikdalen, langt unna influensområdet.

3.5 Generell verdivurdering for reindrift og inndeling i delområder

Det er avgrenset kun ett delområde da hele det antatte influensområdet for reindrift har lignende bruk og verdi. Verdien i dette delområdet vurderes å ha middels verdi. Denne vurderingen begrunnes med at influensområdet overlapper med utkantområder av areal som brukes til kalvingsareal og sommerbeite av distrikt 5A og vinterbeite til distrikt 4/5B. Disse typer beiter brukes da simleflokken er i stor spredning. Bruken som kalvingsland og vinterbeite er trolig viktigst. Simlene søker tilbake til areal der de selv kom til verden, og kalvingsperioden er en sårbar periode. De første ukene pågår en preging av kalven slik at den holder seg sammen med mora. Kommer de bort fra hverandre i denne perioden på grunn av forstyrrelser

er det stor fare for at kalven går tapt. Når det gjelder vinterbeite så er det ofte en minimumsfaktor i reindrift. Det er derfor alltid viktig å ha tilgang på varierte vinterbeiter i tilfelle enkelte områder blir låst av ising. Ingen etablerte drivningsleier eller oppsamlingsområder blir berørt av trafostasjonen eller de nye kraftlinjene/jordkabler.

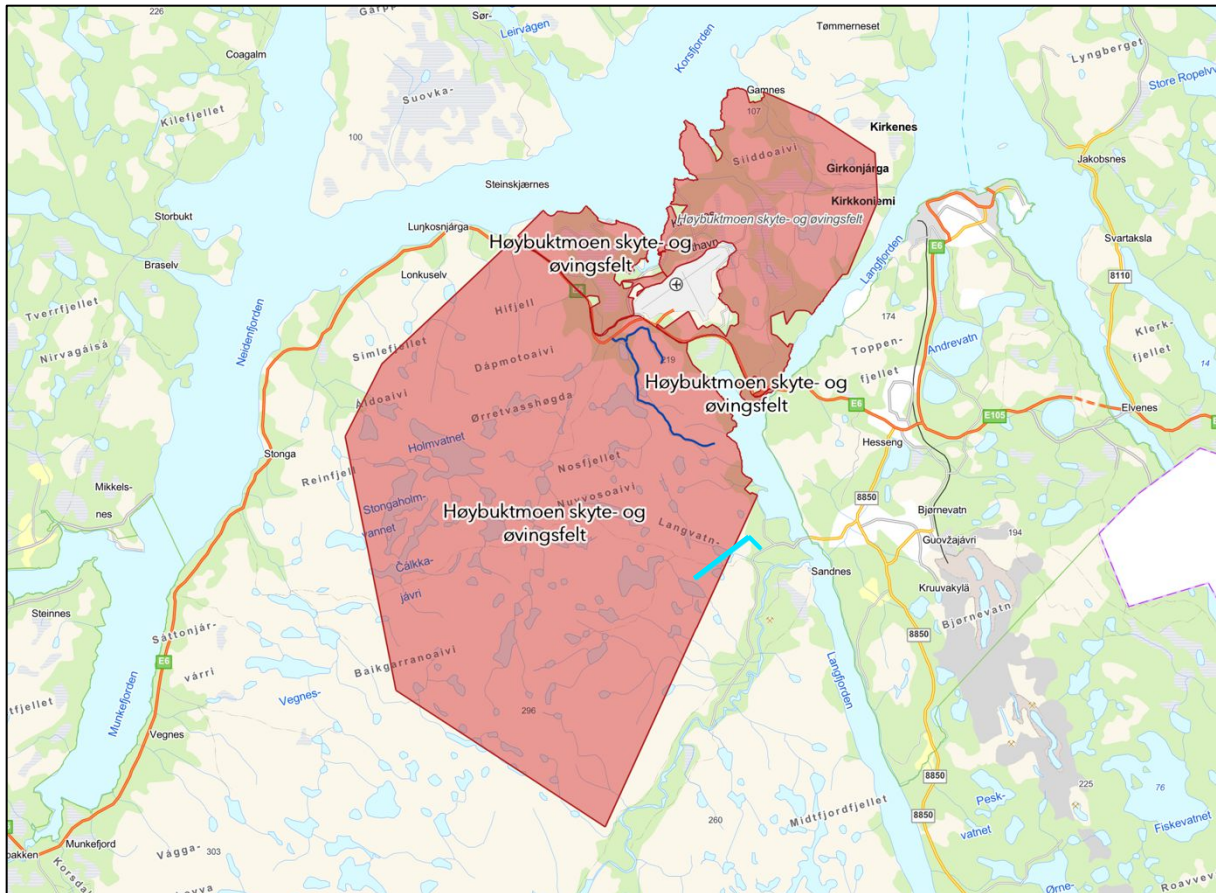
Anleggsfasen vurderes å berøre de samme arealene som driftsfasen. Det er derfor ikke aktuelt med en egen verdivurdering for influensområdet under anleggsfasen. Influensområdets funksjon som utkantområde til kalvingsland og vinterbeite gjør delområdet får stor verdi. Disse typene beite vurderes som særskilt viktige beiteområder.

3.6 Samlet belastning for reinbeitedistriktene

3.6.1 Forstyrrelser i forbindelse med organisert aktivitet, installasjoner og tiltak

Området rundt Høybuktkmoen flyplass brukes mye og er utgangspunkt for mye forstyrrelse. Høybuktkmoen skyte- og øvingsfelt strekker seg både på nordsiden og sørsiden av hovedveien (E6) ved Høybuktkmoen flyplass. Tidligere var aktiviteten mest konsentrert på Tømmerneset, mens aktiviteten nå har blitt flyttet i større grad til fjellene sør for Høybuktkmoen. Det totale arealet til skyte- og øvingsfeltet er 97 kvadratkilometer.

Figur 3.10 Utstrekningen av Høybukta skyte- og øvingsfelt. Per i dag brukes området i fjellene rett sør for flyplassen mest i forbindelse med skyting. Vei og kjøretrase i skytefeltet er tegnet inn med mørk blå strek. Den nye planlagte kraftlinja er tegnet omtrentlig inn med turkis markering. Kilde: Forsvarsbygg.

Det går vei opp til den såkalte 212-høyden (Straumbuktfjellet, Austre Nosfjellet, Nuovusoaiivi) og også vei sørover til Suolójávri hvor det fortsetter ATV-spor videre sørøstover til Muorragohoaivi. Fra dette området er en bare drøyt to kilometer fra anleggsområdet i forbindelse med de nye kraftlinjene. Traseene som forsvaret har laget i terrenget brukes av mange og skaper tilgjengelighet for turgåere til et stort fjellområde. Reindriften opplever bruken av området som uforutsigbar og skytingen varsles kun med flagg eller lys. Farlige situasjoner med folk i områder under skyting har hendt. Det er også byggeaktivitet i deler av området. Signalene fra Forsvaret er økt aktivitet og enda større plassbehov.

Hovedveien (E6) som går igjennom området og flyplassen stenger i stor grad adgangen til Tømmerneset og det er bare noen små korridorer på hver side av flyplassen som kan brukes. Ytterligere forstyrrelse her kan gjøre at Tømmerneset blir vanskelig å bruke. Det har vært planer om bygging av havn i Høybukta som ville stengt tilgangen til Tømmerneset, men enn så lenge skal disse planene være skrinlagt. Planene om havn på Tømmerneset virker som å ha forårsaket at Forsvarets virksomhet i skytefeltet på Tømmerneset ble redusert og at det ble en økning i den sørlige delen av skytefeltet.

Sør-Varanger gruver har et veldig stort anlegg sør for Hesseng som strekker seg over 10 km sørover langs Pasvikelva. Det er nå aktivitet i området i forbindelse med åpning av gruva igjen og en hører og ser folk og maskiner, samt at det er sprengning. Denne aktiviteten gjør at arealet mellom gruva og Pasvikelva kun brukes av reinokser. Simleflokken går aldri til det området, som er tapt som beiteområde for denne delen av flokken.

Det opplyses at det er mange hytter langs kysten. Mange av disse er gamle laksehytter som ble brukt til sjøfiske etter laks. Disse er bygd om til fritidshytter, og i tillegg kommer det nye hytter. Sør-Varanger kommune har i stor grad tillatt bygging av enkelthytter på avsidesliggende steder. Dette har ført til en spredt hyttebebyggelse som gir mange utgangspunkt for folk som vil ut på fjellet. Dette øker frekvensen av møter mellom folk, hunder og rein, noe som skaper tallrike unnvikende bevegelser for småflokker av rein. Det er færre steder reinen kan gå uforstyrret.

3.6.2 Andre forstyrrelser

Distrikt 5A opplyser at trafikken innover Sandnesdalen har økt mye de siste årene. Området er et populært område for friluftsliv og det er mye sykling og jogging. Det er også et betydelig problem med turgåere som har med seg løse hunder innover dalen. Det er under vintersesongen 2025/2026 fire mål for såkalte perleturer innover i Sandnesdalen. Distrikt 4/5B opplyser også om at det prepareres skispor i Sandnesdalen og at dette fører til møter mellom folk og rein med påfølgende beiteforstyrrelse og unnvikende bevegelser hos reinen.

Mange turgåere går om sommeren inn til den såkalte Ketilvarden som ligger ved Fiskevatnet. Dette er en såkalt perletur som følger den samme traseen som en planlegger å bruke til frakt av utstyr og materialer oppover til anleggsområdet for de nye kraftlinjene.

Figur 3.11 Perletur inn til Ketilvarden. Turen er svært populær og berører reindriften i området spesielt i sommersesongen. Traseen krysser igjennom influensområdet for de nye kraftlinjene (indikert omtrentlig med oransje markering).

Turgåing til Sør-Varangers høyeste topp Gáranasčokka med utgangspunkt fra veien ut til Bugøynes er også veldig populært og er en såkalt perletur om sommeren. Toppen ligger sentralt på det brede neset Bugøynes og gjør at det er ofte folk i fjellet midt inne på dette

ganske store landområdet. Dette skaper beiteforstyrrelser og unnvikende bevegelser på sommer- og spesielt høstbeitene til distrikt 4/5B.

Generelt har det blitt mer turgåing til faste mål mange steder, slik som perleturer, ti på topp og tilsvarende opplegg. Dette gjør at det kan bli mye trafikk mot enkelte områder.

Det er også organisert turisme i området. Fra Sandnes drives det hundekjøring fra ishotellet der, de følger en trasé langs veien og ned til Langfjorden, så kjører de en runde på fjordisen før de returnerer langs samme trasé. På våren når fjordisen blir utrygg brukes også en trasé nordover fra hotellet til Klubbneset og tilbake igjen til ishotellet. Tilstedeværelse av hunder skremmer rein, og det virker sannsynlig at reinen skyr dalsidene rundt hundegården og der det kjører hundespenn. Det er også en del aktivitet med hundekjøring innover i Pasvikdalen, men dette har ikke blitt trukket frem som et problem for distrikt 5A som er i dette området i vintersesongen.

Turistkjøring med snøscooter fra ishotellet på Sandnes og fra en annen aktør (Barents safari) går også innover langs Langfjorden på isen, de kan også kjøre noe på scooterløypa vestover opp i fjellet fra Sandnes (som skal brukes til transporttrasé under byggingen av nye kraftlinjer). Det er også scooterturer som arrangeres fra Langvassidet og innover Langvatnet til gården Namdalen. Det er stort volum på turistaktiviteten som drives ut fra Sandnes. Annen organisert turisme er ellers mest fokusert på sjøfiske, som for eksempel fra Bugøynes. Denne typen aktivitet har liten eller ingen påvirkning på reindrift.

Figur 3.12 Scooterløype mellom Munkefjord og Sandnes skjærer tvers igjennom vinterbeitet til distrikt 4/5B. Østre del av løypa følger samme trasé som den som planlegges brukt til å kjøre materialer opp til den nye kraftlinja.

Det kjøres også mye med snøscooter i denne delen av landet. Det går flere scooterløyper i området. De fleste følger nedsnødde veitraseer, men det er også løyper utenfor veinettet. Den som har størst påvirkning på reinen er løypa som går fra Munkefjord og tvers over fjellet

østover til Sandnes der trafostasjonen planlegges bygget. Denne løypa krysser rett igjennom vinterbeitet til distrikt 4/5B. Det er også en løype som går fra Munkefjord og langt innover Munkelvdalen, nesten til grense Finland som berører de samme vinterbeitene. I tillegg til løypene er det også ganske mye ulovlig kjøring med scooter.

Begge distriktene opplyser at problemer med tap til rovvilt er økende. Alle Norges fem store rovdyr finnes i området.

Som en oppsummering må det sies at presset fra samlet belastning er ganske betydelig, og det gjelder spesielt området rundt Sandnesdalen og fjellet over til Høybuktknoen og Tømmerneset. Det er ganske mye forskjellig aktivitet både organisert og privat som er konsentrert til det området. Dette er derfor et areal som er i ferd med å bli vanskelig å bruke som beiteområde.

3.7 Påvirkning av tiltaket på reindrift

3.7.1 Anleggsfase

Anleggsfasen vil bli temmelig omfattende. Det planlegges med kontinuerlig byggeaktivitet i ca. to år i hele området det planlegges inngrep, men langs linjene blir det liten aktivitet i desember-januar, i de mørkeste månedene. Det opplyses også at det planlegges byggestans langs linjene i perioden 1. mai til 30. juni for å ta hensyn til kalvingsperioden for tamrein og annet vilt. Mastene vil transporteres inn til de nye linjene ved bruk av tråkkemaskin på vinteren eller ved bruk av helikopter hvis tråkkemaskin ikke anses som hensiktsmessig. Tråkkemaskinene vil eventuelt følge samme trasé som scooterløypa fra Sandnes til Munkefjord og da føre til økt trafikk langs denne traséen. Også reindriften (distrikt 4/5B) kan komme til å få behov for å bruke denne traseen for å drive vinterforing av rein hvis det blir låste vinterbeiter. Selve foringen foregår på fjellet, i nærheten av anleggsområdet. Det er derfor mulig at det blir konflikt mellom anleggsfasen og vinterforing hvis det blir vanskelige beiteforhold eller beitekrise.

Selv om helikopter ikke skulle brukes til frakt av master vil det bli omfattende bruk av helikopter for transport av utstyr og personell inn til linjene. Under de nye linjene blir det etablert anleggsvei, og det vil være tilstedeværelse av mennesker og maskiner. Av interesse for reindrift er at det også at det planlegges med topplinje som har en monteringsmetode som produserer kraftige smell. Fra andre reinbeitedistrikt som har fått kraftlinje igjennom sitt distrikt vet vi at reinen skyr områder der det har vært montert topplinjer på denne måten i flere år etterpå. Denne informasjonen har kommet frem i intervjuer som undertegnede har gjort med reinbeitedistrikt som har fått etablert slike linjer i sine beiteområder.

Når det gjelder selve trafostasjonen så opplyses det at det blir temmelig intens byggeaktivitet kontinuerlig i to år fra byggestart, men dette er på et konsentrert område nede ved veien i Sandvikdalen.

Det er først og fremst byggingen av selve kraftlinjene og jordkablene som kommer i interessekonflikt med reindriften og har potensial til å påvirke driften. Influensområdet rundt de nye linjene overlapper med vinterbeitet til distrikt 4/5B, samt vår- og sommerbeite til distrikt 5A, inkludert utkanten av kalvingsområdet. Anleggsarbeidene vil gjøre et større areal ubrukelig for simleflokken mens de pågår. I praksis er det altså snakk om et arealbeslag i viktige beiteområder og komplisering av tilgang til foringsområder. Effektene vurderes å være

såpass store at påvirkningsgraden vurderes til «forringet», på grensen opp mot «sterkt forringet» i anleggsfasen.

3.7.2 Driftsfase

Etter at arbeidene er ferdige og arbeidsfolk har forlatt området vil det være to nye kraftlinjer som går parallelt med nåværende linje, altså totalt tre parallelle linjer i stedet for én som i dag. Det vil også være bygget en trafostasjon i det gamle masseuttaket, og arealet vil være inngjerdet. Det vil være behov for regelmessig tilsyn med kraftlinjene, men anleggsveien som blir bygget under arbeidene blir lagt igjen slik at det dannes en ny naturlig overflate med vegetasjon etter hvert.

Reindrifta opplever moderat unnvikelse fra kraftlinja i dag, spesielt gjelder det i perioder med koronastøy i fuktig vær. Dette kan for eksempel observeres ved at simlene foretrekker å krysse linja i daler og søkk der høyden opp til linja er stor. Det er sannsynlig at støyen fra tre linjer vil være noe mer omfattende enn dagens tilstand med støy fra kun én linje, og at unnvikelsen vil være noe mer merkbar. Også i dag er det behov for å drive tilsyn langs linja, så denne aktiviteten vil bli den samme som før.

Jordkablene vil ligge nedgravd og være usynlige. Overflaten vil være revegetert og det vil knapt være nødvendig med tilsyn. Selve trafostasjonen ligger kloss inntil veien i Sandnesdalen (Važželeahki) og vil ikke representere en nevneverdig endring i situasjonen med tanke på at det blir mer folk i beiteområder der det ikke har vært folk tidligere. Det forventes også at turgåerne som har Sandnes som utgangspunkt vil fortsette å gå på fjellet omtrent som tidligere.

I driftsfase vurderes derfor påvirkningsgraden å representere en «ubetydelig endring» i forhold til 0-alternativet som er dagens situasjon.

3.8 Beregning av konsekvens

Tabell 3.1 Beregning av konsekvensgrad

Fase	Alternativ 1
Anleggsfase	--- (3 minus)
Driftsfase	0

Det vises til konsekvensvifta som er presentert i figur 2.2. I anleggsfasen vil det bli påvirkninger i influensområdet som fører til at det må betegnes som forringet til sterkt forringet i henhold til metodikken og hele arealet har stor verdi. Konsekvensgraden kommer da på tre minus (alvorlig skade for reindriftsnæringa).

I driftsfase er påvirkningene vesentlig mindre og tilsvarer «ubetydelig» i henhold til metodikken. Selv om det er noe begrenset påvirkning når ikke konsekvensgraden opp til nivå 1 sammenlignet med dagens situasjon i driftsfase. Konklusjonen blir derfor «ubetydelig skade for reindriftsnæringa».

Oppsummert blir konsekvensgraden «stor negativ» i anleggsfasen og «ubetydelig» i driftsfasen.

4 Mulighet for avbøtende tiltak

Det er anleggsfasen som først og fremst har påvirkning på reindriften. Det estimeres at anleggsperioden vil være rundt to år. Tiltaket har derfor potensial i seg til å ha en betydelig effekt, men det er også mulig å redusere denne negative effekten ved å gjennomføre avbøtende tiltak.

4.1 Kommunikasjon

Det er viktig å legge til rette for en god plattform for kommunikasjon mellom utbyggere og reindriften. Plattformen bør opprettes allerede tidligere i planleggingsfasen, før de viktige avgjørelsene er tatt og det er vanskelig å forandre på ting. Trolig vil det være en god idé at én person eller noen få representanter fra Statnett fører kontakten med reindriften. Dette bør være folk med et minimum av kjennskap til samisk reindrift og levemåte slik at kulturkløften reduseres og kommunikasjonen flyter bedre.

De viktigste konflikttemaene er:

1. Forstyrrelser i kalvingsperioden og tiden etterpå utover i juni og juli (distrikt 5A)
2. Forstyrrelser av vinterbeitende rein (distrikt 4/5B)
3. Blokkering av adkomst til vinterforingsplasser og forstyrrelser på foringsplassene (distrikt 4/5B)

Negative effekter kan i veldig stor grad reduseres hvis aktivitet som krever mye folk i terrenget på nye plasser, eller aktivitet som lager støy og smell blir planlagt i samarbeid med reindriften. Målet er å komme frem til gode perioder å gjøre slikt arbeid og/eller at reindriften kan ta forhåndsregler hvis det ikke er mulig å flytte tidspunktet. Dette gjelder spesielt skjøting av topplinjer. Smellene som kommer fra skjøting av topplinjer er kjent for å skape frykt i reinsimler og ikke minst kalver slik at de skyr området i flere år etterpå. Slike operasjoner som skaper ekstra mye støy, bør planlegges i samarbeid med de to distriktene og legges til perioder da det er lite rein i området.

4.2 Andre avbøtende tiltak

Distrikt 5A uttrykker bekymring for kalvingsperioden. Det er kalvende simler som bruker området nær influensområdet og støyende arbeid kan ha en betydelig negativ effekt i denne perioden. Kalvingen starter i mai og kalven begynner å bli robust i første halvdel av juli. Det vil redusere negativ effekt i stor grad hvis det kan være mindre aktivitet på linjearbeidet i mai og til litt ut i juli. I prosessen med reindriften erfarer vi at det er bestemt at det ikke skal arbeides på linja i perioden 1. mai til 30. juni. Det er et godt tiltak som har stor effekt og reduserer negativ påvirkning.

Utformingen av de nye installasjonene bør være slik at de ikke er til hinder eller skade for reinen eller utøverne. Hvis det blir nødvendig å sprengre noe, for eksempel i forbindelse med anlegging av jordkabel er det viktig at det brukes matter for å unngå spredning av sprengstein. Slike steiner har skarpe kanter og må ikke bli liggende igjen i terrenget da de kan skade hjul på ATV og sykler og også rein.

Når det gjelder selve trafostasjonen og området rundt er det viktig at inngjerdingen er slik at det blir fri passasje rundt arealet. Det vil si at det ikke er spesielle vinkler i inngjerdingen der reinen kan gå seg fast eller sammenheng med andre gjerder eller barrierer i området. Det er også viktig at gjerdet er høyt nok til at rein ikke kan ta seg inn på trafoområdet i snørike vintere. Trolig blir det mye fokksnø i fordypningen der trafostasjonen ligger. Det er viktig å legge gjerdet på et slikt sted at det ikke snør ned. Trolig er det best at gjerdet står oppe på toppen av skråningen rundt anlegget. Utformingen kan eventuelt planlegges sammen med reinbeitedistriktene.

5 Kilder

Reinbeitedistrikt 4/5B ved Atle Magga og Ulf-Egil Magga

Reinbeitedistrikt 5A ved Egil Kalliainen

Reindriftsforvaltningen i Øst-Finnmark

Distriktsplan for reinbeitedistrikt 4/5B

Distriktsplan for reinbeitedistrikt 5A

Parti fra Okselva i Pasvik. Foto: Geir Arnesen

Sállir rapport er et elektronisk tidsskrift der Sállir natur AS publiserer oppdragsrapporter. Sállir natur AS er et naturfaglig konsultentselskap og vi er eksperter på nordområdene og Arktis.

Kontaktinformasjon:

Solheimveien 12,
9415 HARSTAD
Org.nr 924 582 022

www.sallirnatur.no

